

รายงานการศึกษา
โอกาสและผลกระทบของ
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

รายงานการศึกษา

โอกาสและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อ
กระทรวงมหาดไทย

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) หรืออาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยในปัจจุบันมีจำนวนประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า กัมพูชา และไทย ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี แห่งการก่อตั้ง อาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคอย่างต่อเนื่องจากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงร่วมกันในระยะแรกได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจมากขึ้น

ในปีพุทธศักราช 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้กำหนดและวางแผนเพื่อพัฒนาและยกระดับความร่วมมือระหว่างกันไปสู่ทิศทางที่ก้าวหน้าอีกระดับหนึ่งด้วยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ขึ้นเพื่อสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมือระหว่างกันอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) สำหรับประเทศไทยเองได้มีการเตรียมพร้อมในเชิงนโยบายซึ่งปรากฏทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 และคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ตลอดจนการเตรียมพร้อมเชิงกลไก ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน

ภายใต้การพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมักจะได้รับ ความสนใจ และกล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคอย่าง กว้างขวาง โดยแนวโน้มการพัฒนาสำคัญอันจะเกิดจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ การ จัดระบบและการเพิ่มขึ้นของการค้า การลงทุนและการบริการระหว่างประเทศ การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและขยายตัวของเมือง การบริหารงานชายแดน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด การ เคลื่อนย้ายคน และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

อย่างไรก็ดี แม้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกระทรวงมหาดไทยโดยตรง ในเชิงการขับเคลื่อนหรือดำเนินการให้เป็นไปตามพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย แต่ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจสำคัญในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปรับตัวและเตรียม

ความพร้อมสำหรับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบที่จะเกิดขึ้นในระดับประเทศ หน่วยงาน พื้นที่ และประชาชนก็ย่อมจะเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันหรือเป็นแรงสนับสนุนที่จะทำให้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทยเป็นไปอย่างราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุด

จากการศึกษา พบว่า **แนวโน้มโอกาสและผลกระทบต่อกระทรวงมหาดไทยภายใต้อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีความท้าทาย** ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security Issues) การบริหารงานทางทะเลเปียน การปรับตัวของการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การค้าชายแดน การประกอบอาชีพของประชาชน การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การขยายตัวของเมือง ความต้องการด้านระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ การจัดการความขัดแย้ง การพัฒนาภาษาต่างประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 กระทรวงมหาดไทยควรดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1) การสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Organizational Strategic Preparedness Building) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนเชิงนโยบาย ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กร

2) การเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการพื้นที่ (area-based management) ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (Capacity Building for Integrated Regional Administration and Development) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการกระชับความร่วมมือระดับจังหวัด/ กลุ่มจังหวัดกับภาคส่วนอื่นๆ

3) การยกระดับการบริการ และอำนวยความสะดวกประชาชน (Public Service Quality Upgrading) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ การพัฒนาการบริการประชาชน และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

โดยเพื่อให้การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงมหาดไทยบรรลุสำเร็จ ควรกำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนใน 3 ระดับ คือ **การจัดตั้งศูนย์ศึกษาและเตรียมความพร้อมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (เฉพาะกิจ)** การจัดทำแผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงมหาดไทย และการกำหนดแนวทางการพัฒนาระยะยาวโดยบรรจุในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2555-2558

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 กับ กระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาของอาเซียน
2. การจัดตั้งประชาคมอาเซียน

1

3

ส่วนที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. วิวัฒนาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน
2. การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)
 - 1) ที่มาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 2) เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 3) ความจำเป็นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 4) คุณลักษณะของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 5) ศักยภาพสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 - 6) สาระสำคัญของพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)
 - 7) แนวโน้มการพัฒนาภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

10

12

12

13

15

15

17

23

31

ส่วนที่ 3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับกระทรวงมหาดไทย

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับบริบทการบริหารงานภาครัฐของไทย
 - 1) การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559)
 - 2) นโยบายและกลไกรัฐบาลต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับกระทรวงมหาดไทย
 - 1) แนวคิดการวิเคราะห์ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย
 - 2) สถานะกระทรวงมหาดไทยต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

38

45

49

50

3) แนวโน้มผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อ กระทรวงมหาดไทย	52
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ	
1. ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกิจกรรม/โครงการ	
1) การสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Organizational Strategic Preparedness Building)	63
2) การเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการพื้นที่ (area-based management) ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (Capacity Building for Integrated Regional Administration and Development)	71
3) การยกระดับการบริการ และอำนวยความสะดวกประชาชน (Public Service Quality Upgrading)	74
2. กลไกการขับเคลื่อน	76
บรรณานุกรม	

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาของอาเซียน

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (ค.ศ. 1967) มีสมาชิกเริ่มแรก 5 ประเทศ และต่อมามีประเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มเติม จนถึงขณะนี้ มีจำนวนประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ ประกอบด้วย

ประเทศสมาชิก	วันที่เข้าเป็นสมาชิก
1. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย 2. มาเลเซีย 3. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ 4. สาธารณรัฐสิงคโปร์ 5. ราชอาณาจักรไทย 6. บรูไน ดารุสซาลาม	วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967)
7. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984)
8. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 9. สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985)
10. ราชอาณาจักรกัมพูชา	วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997)
	วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999)

แผนภาพ: ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา อาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่อง จากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงร่วมกันในระยะแรก ได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจมากขึ้น โดยผลจากบรรยากาศแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทำให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และด้วยศักยภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศทำให้อาเซียนมีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศและได้รับการยอมรับจากประเทศ/ ภูมิภาคอื่นๆ มากยิ่งขึ้น

เพื่อให้ความร่วมมือของอาเซียนก้าวหน้าไปสู่ทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนร่วมกัน ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของการก่อตั้งอาเซียนเมื่อปี 2540 (ค.ศ. 1997) ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อเดือนธันวาคม 2540 โดยมีเป้าหมาย 4 ประการ คือ

- 1) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)
- 2) หันส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
- 3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN) และ
- 4) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

ต่อมาได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ในการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ที่เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งนับเป็นการปรับตัวและพัฒนาของอาเซียนครั้งสำคัญอีกวาระหนึ่ง

2. การจัดตั้งประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) เกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) ณ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) ซึ่งต่อมาได้มีการตกลงให้มีการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) โดยจะสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่

1) **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC)** มีเป้าหมายเพื่อให้อาเซียนเป็นสังคมที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีเสถียรภาพ สันติภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1.1) การเป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งแก่ประชาธิปไตย ส่งเสริมธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

1.2) การเป็นภูมิภาคที่มีเอกภาพ สงบสุข และมีความแข็งแกร่ง พร้อมรับมือข้อบกพร่องร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร และเป็นประโยชน์กับประเทศภายนอก เพื่อสันติภาพในโลก และ

1.3) การดำเนินบทบาทที่สำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันของอาเซียน

ทั้งนี้ พิมพ์เขียวประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 ณ อำเภอชะอำ-หัวหิน ประเทศไทย

2) **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)** เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดยสร้างความร่วมมือที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ ความตกลงด้านคุณสมบัติวิชาชีพ การหารือนโยบายทางการเงินและเศรษฐกิจมหภาคกันอย่างใกล้ชิด มาตรการทางการเงินด้านการค้า ความเชื่อมโยงด้านการสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น กล่าวโดยย่อแล้วประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะพลิกโฉมอาเซียนให้กลายเป็นภูมิภาคที่มีการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และทุนอย่างเสรี ทั้งนี้ ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์

3) **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural: ASCC)** เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ความยุติธรรมและสิทธิ การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ทั้งนี้ พิมพ์เขียวประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 ณ อำเภอชะอำ-หัวหิน ประเทศไทย

ในการนี้ เพื่อเป็นการรับรองการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ ผู้นำอาเซียนได้ลงนาม**กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)** ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ และได้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551

แนวคิดการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเกิดขึ้นในกรอบกระบวนการปฏิรูปอาเซียนเพื่อสร้างสภาพนิติบุคคลของอาเซียนและจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างนิติฐานะ (legal status) ในเวทีระหว่างประเทศให้กับอาเซียน (Intergovernmental organization) ดังนั้น กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) จึงเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยนอกจากการประมวลสิ่งที่ถือเป็นค่านิยมหลักการและแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมาประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการสำหรับประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้นพร้อมกับกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรสำคัญในอาเซียน ตลอดจนความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ อาทิ การมีเพลงประจำอาเซียน (ASEAN Anthem) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน และการจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

แผนภาพ ประชาคมอาเซียนภายใต้กฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วย บทบัญญัติ 13 บท 55 ข้อ ครอบคลุมเป้าหมายและหลักการ สมาชิกภาพ โครงสร้างองค์กรของอาเซียน องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน กระบวนการตัดสินใจการระงับข้อพิพาท งบประมาณและการเงิน การบริหารจัดการเอกลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน และความสัมพันธ์กับภายนอก โดยมีประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียน ได้แก่ (1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (2) การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียน สอดส่องและรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก (3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาท ต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก (4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิด พันธกรณีตามกฎบัตรอย่างร้ายแรง (5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ (6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกับระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ ร่วมซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น (7) การเพิ่มบทบาท ของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที (8) การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น และ (9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดให้มีการประชุมสุดยอด

อาเซียน 2 ครั้งต่อปี จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 เสาหลัก และการมีคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ที่กรุงจาการ์ตาเพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน เป็นต้น

การมีกฎบัตรอาเซียนจะช่วยผลักดันให้อาเซียนก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมที่มีประชากรมากกว่า 550 ล้านคนอันจะส่งผลดีในแง่ของเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกพร้อมกับเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนตลอดจนการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งเส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้าและโครงข่ายอินเทอร์เน็ตที่จะสามารถเชื่อมโยงระหว่างกันได้อย่างกว้างขวางและยังมีการสร้างความร่วมมือเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการจัดตั้งประชาคม 3 เสาหลักของอาเซียน ได้แก่ แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม และแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงในช่วง 7 ปีข้างหน้า

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการก้าวสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ในการประชุม สหประชาชาติครั้งที่ 17 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 29-30 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ที่ประชุม ได้เห็นชอบร่างแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity: MPAC)¹ เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนปี พ.ศ. 2554-2558 โดยได้กำหนดการเชื่อมโยงครอบคลุม 3 มิติ คือ การเชื่อมโยงทางกายภาพ การเชื่อมโยงองค์กร และการเชื่อมโยงประชาชน ได้แก่

1) การเชื่อมโยงทางกายภาพ (Physical Connectivity) โดยเน้นความเชื่อมโยงในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ทั้งการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และการขยายเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมทั่วถึง มียุทธศาสตร์การเชื่อมโยงที่สำคัญ อาทิ

- การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ แผนแม่บท MPAC จะผลักดันโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกที่สำคัญให้แล้วเสร็จ อาทิ โครงการ ASEAN Highway Network (AHN) ซึ่งเป็นเครือข่ายเส้นทางถนนเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นระยะทางทั้งสิ้น 38,400 กิโลเมตร โดยปัจจุบันยังมีอีกหลายจุดที่ขาดความเชื่อมโยง (Missing Link) โดยเฉพาะในพม่าและอีกหลายเส้นทางที่ยังไม่ได้มาตรฐาน โครงการ Singapore Kunming Rail Link (SKRL) ซึ่งเป็นเส้นทางรถไฟเชื่อมโยง 8 ประเทศ คือ เส้นทางหลักที่ผ่าน 6 ประเทศคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม และจีน (คุนหมิง) และมีเส้นทางแยกอีก 2 สาย

1

http://www.cwmmagazine.com/Home/frmNews.aspx?Detail_Id=112&fCatID=4 สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555

คือ ไทย- สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และไทย-พม่า ซึ่งยังจุดที่ขาดความเชื่อมโยงหลายจุดในกัมพูชา เวียดนาม พม่า สปป.ลาว และไทย **สำหรับทางน้ำ** แผนแม่บท MPAC ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพท่าเรือหลักสำหรับเครือข่ายการขนส่งทางทะเลในภูมิภาคอาเซียนไว้ 47 แห่ง ซึ่งท่าเรือกรุงเทพและท่าเรือแหลมฉบังของไทยได้ถูกนับรวมไว้ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเส้นทางในอนุภูมิภาค ขณะที่ **ทางอากาศ** จะเน้นในเรื่องการปรับปรุงระบบการบิน/พัฒนาคุณภาพสาธารณูปโภคพื้นฐานรองรับการขนส่งทางอากาศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาเส้นทางบินใหม่ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวของ การขนส่งทางอากาศในระดับภูมิภาค

- **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ** เพื่อตอบสนองการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวทางการค้า รวมทั้งลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อลดผลกระทบที่จะบั่นทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ หนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญคือ การจัดตั้ง ASEAN Broadband Corridor ภายในปี พ.ศ. 2557 เพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าถึงข้อมูลได้เช่นเดียวกันก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

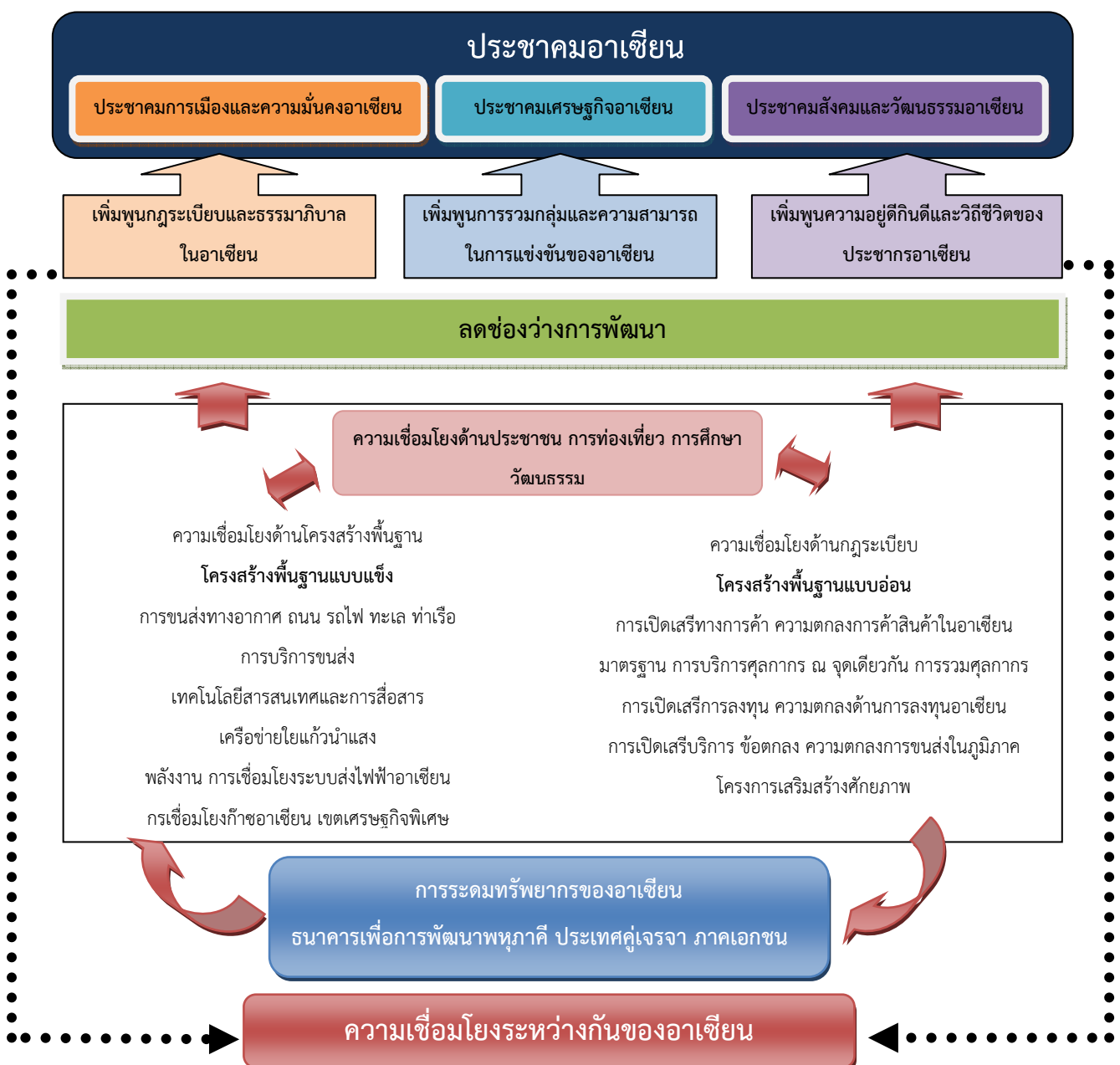
- **การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านพลังงาน** เนื่องจากประเทศอาเซียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมของโลก ทำให้ความต้องการพลังงานมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่หลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศ CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) ยังไม่สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างทั่วถึง แผนแม่บท MPAC จึงเน้นให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงพลังงาน โดยอาศัยกรอบ ASEAN Power Grid (APG) และ Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) เป็นความเชื่อมโยงหลักเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงด้านพลังงาน การเข้าถึงพลังงาน และความยั่งยืนด้านพลังงาน ภายในภูมิภาคอาเซียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2) การเชื่อมโยงองค์กร (Institutional Connectivity) เป็นการเน้นการเชื่อมโยงในด้านระบบ/กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความตกลงหรือความร่วมมือระหว่างกันที่จะนำมาซึ่งการดำเนินการในเชิงรูปธรรม ทั้งนี้ ปัจจุบันมีความตกลงหลายกรอบที่เอื้อต่อความเชื่อมโยงของระบบแต่ยังไม่มีผลบังคับใช้และต้องปรับปรุงรายละเอียดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางปฏิบัติ อาทิ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน และกรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

3) การเชื่อมโยงประชาชน (People-to-people Connectivity) จะให้การ

ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมของประเทศอาเซียน อาทิ การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของประเทศในอาเซียนเป็นภาษาที่สาม การถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนระบบการศึกษาระหว่างกัน รวมถึงการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคคลโดยเสรี อาทิ การยกเว้นระบบวีซ่าระหว่างกัน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2555 การเชื่อมโยงดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนในภูมิภาคเรียนรู้และเข้าใจประเทศร่วมกลุ่มอาเซียนในด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นซึ่งเอื้อต่อการปรับใช้ในทางธุรกิจเพื่อผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในตลาดอาเซียน และสร้างความไว้วางใจใจในการทำการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

แผนภาพที่ : ASEAN Connectivity

ส่วนที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. วิวัฒนาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโลกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในปัจจุบันการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ (Regional Trade Agreements: RTAs) มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา โดยจากข้อมูลองค์การการค้าโลก เดือนมกราคม พ.ศ. 2555 พบว่า มีการรวมกลุ่มในภูมิภาคต่างๆ ที่ได้แจ้งกับองค์การการค้าโลกสูงถึง 511 กลุ่ม²

สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของอาเซียนเพิ่งจะเด่นชัดเมื่อปี พ.ศ. 2519 เมื่ออาเซียนได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งแรก และผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความสมานฉันท์ของอาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ขึ้น อาทิ การจัดทำ ASEAN Preferential Trading Arrangement (PTA) ในปี พ.ศ. 2520 การลงนามความตกลงความร่วมมือด้านการสำรองอาหารของอาเซียน (ASEAN Food Security Reserve) โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียนในภูมิภาค เช่น โครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Projects) โครงการความเกื้อกูลด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Complementation) เป็นต้น

อาเซียนได้พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจก้าวสำคัญไปอีกระดับหนึ่งด้วยการประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนในระยะต่อมาถึงปัจจุบัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council) ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement of the Common Effective Preferential Tariff Scheme for the ASEAN) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานเขตการค้าเสรีอาเซียน อาฟตานับเป็นความสำเร็จครั้งแรกของอาเซียนในการส่งเสริมการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโดยการยกเลิกอุปสรรคทางการค้าทั้งในด้าน

² http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm สืบค้น เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2555

ภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ระหว่างกัน ปัจจุบันการดำเนินงานอาฟตามีความคืบหน้าไปมาก อัตราภาษีสินค้า ส่วนใหญ่ของประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน) ได้ลดมาอยู่ที่ร้อยละ 0-5 แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยในปี พ.ศ. 2550 ประเทศอาเซียนเดิมได้ปรับลดภาษีสินค้าจำนวนร้อยละ 80 ของสินค้าในบัญชีลดภาษีเป็น 0% แล้ว โดยสินค้าในบัญชีลดภาษีของไทยมีทั้งสิ้น 8,300 รายการ และรายการที่ลดภาษีเป็น 0% แล้วมี 6,643 รายการ ทั้งนี้ ประเทศอาเซียนเดิมทั้ง 6 ประเทศมีเป้าหมายยกเลิกภาษีสินค้าทุกรายการเป็น 0% ภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับประเทศอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม หรือ CMLV) มีการกำหนดการลดภาษีศุลกากรแตกต่างกันออกไป โดยเวียดนามลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ในปี พ.ศ. 2549 ลาวและพม่าในปี พ.ศ. 2551 และกัมพูชาภายในปี พ.ศ. 2553 และทั้ง 4 ประเทศจะต้องยกเลิกภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าทุกรายการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 โดยมีความยืดหยุ่นในสินค้าบางรายการได้จนถึงปี 2561 ที่ผ่านมาการจัดตั้งอาฟตาได้ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการค้าภายในภูมิภาคอย่างมาก มูลค่าการค้าในปี 2536 ที่มีมูลค่าเพียง 82,444 ล้านดอลลาร์ได้เพิ่มเป็น 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2549

เมื่อการเปิดเสรีทางการค้าได้มีความคืบหน้าไปลำดับหนึ่งจึงเกิดแนวคิดของการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ และการลงทุนขึ้นในปี พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับ เพื่อสร้างจุดแข็งและเสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็นผู้ให้บริการระดับภูมิภาค และจัดตั้งเขตการลงทุนที่มีศักยภาพ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) อาเซียนได้ขยายความร่วมมือไปสู่การเปิดเสรีการค้าบริการ โดยการจัดทำความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็นผู้ให้บริการในภูมิภาคและให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการที่ลึกและกว้างภายใต้กรอบ WTO โดยการเจรจาเปิดตลาดของอาเซียนจะดำเนินการเป็นรอบๆ และจะต้องเจรจาไปจนบรรลุเป้าหมายการเปิดตลาดทุกสาขาบริการในปี พ.ศ. 2558

ในปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) อาเซียนได้จัดทำกรอบความตกลงเขตลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) เพื่อเปิดเสรีลงทุนในธุรกิจที่ไม่ใช่ภาคบริการ 5 ภาค คือ การผลิต ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และธุรกิจบริการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ 5 ภาค โดยประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ มีเป้าหมายการเปิดเสรีการลงทุนและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) และสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน CMLV ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอาเซียนจะได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำ “เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งส่งผลให้เกิดโอกาสและประโยชน์ทางการพัฒนาในระดับหนึ่ง แต่บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาค เช่น ความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเงินโลก การเพิ่มของราคาพลังงานการเคลื่อนย้ายแรงงาน ข้ามพรมแดน เป็นต้น ได้ผลักดันให้อาเซียนตระหนักถึงความสำคัญและของความร่วมมือไปสู่ก้าวประวัติศาสตร์ คือ การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

2. การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

1) ที่มาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีจุดเริ่มต้นจากการลงนามร่วมกันของผู้นำอาเซียนในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เมื่อครั้งประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) ณ ประเทศอินโดนีเซีย ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) ณ ประเทศมาเลเซีย ผู้นำอาเซียนได้มีความเห็นชอบร่วมกันให้เร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี จากปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ.2020) เป็นปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) โดยระบุคุณลักษณะและองค์ประกอบสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะจัดตั้งขึ้นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) ไว้อย่างชัดเจนกับแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 ซึ่งระบุเป้าหมายและกรอบระยะเวลาในการดำเนินมาตรการต่างๆ พร้อมทั้งความยืดหยุ่นที่จะตกลงกันล่วงหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานสำหรับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ดังนั้น ในการประชุมรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 (ค.ศ.2006) จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโส (SEOM) จัดทำ “แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)” และ “ตารางเวลาดำเนินกิจกรรมต่างๆ (Strategic Schedule)” เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ต่อไป

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 ผู้นำอาเซียนยืนยันพันธกรณีที่เร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015 จากเดิมที่ระบุไว้ในปี ค.ศ. 2020 ตามวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 และแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 โดยลงนามแถลงการณ์เชบูเพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายใน

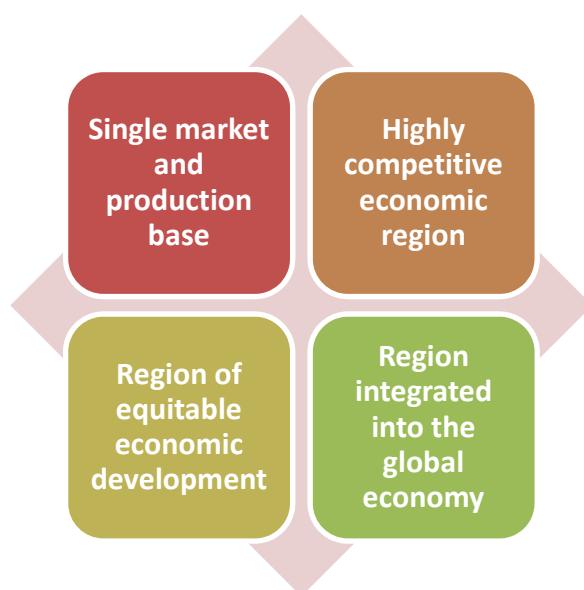
ปี ค.ศ.2015 โดยในด้านเศรษฐกิจ ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบที่จะเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายในปี ค.ศ. 2015 และเปลี่ยนแปลงอาเซียนให้เป็นภูมิภาคที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น

2) เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) คือ การไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามที่ระบุไว้ใน “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึก และกว้างขวางมากขึ้นผ่านความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานใหม่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน โดยประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่จะส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มองบริบทภายนอก และส่งเสริมกลไกตลาด ซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในกรอบพหุภาคี และ ยึดมั่นในระบบกฎเกณฑ์ เพื่อความสอดคล้องของการปฏิบัติตามพันธกรณีในด้านเศรษฐกิจ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายสำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Single Production Base) เน้นการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือระหว่างกันอย่างเสรี
- (2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (High Competitive Economic Region) เน้นการดำเนินงานนโยบายการแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนา ICT และพลังงาน
- (3) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Equitable Economic Development) เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของ SMEs ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกใหม่ (CLMV) เพื่อช่วยลดช่องว่างของระดับการพัฒนา
- (4) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ (Fully Integrated into Global Economy) เน้นการจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area-FTA) และการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership-CEP) กับประเทศคู่เจรจา

แผนภาพ: เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน สร้างอาเซียนให้มีพลวัตรและขีดความสามารถมากขึ้นด้วยกลไกและมาตรการใหม่ๆ ที่จะส่งเสริมความแข็งแกร่งของการปฏิบัติตามแผนงานด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่เดิม การเร่งรัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในสาขาสำคัญ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักธุรกิจ แรงงานฝีมือ และผู้มีความสามารถพิเศษ และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในด้านกลไกสถาบันของอาเซียน โดยก้าวแรกของการมุ่งไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานระดับสูงว่าด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนตามแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2

ในขณะเดียวกัน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างการพัฒนา และส่งเสริมการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกใหม่ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) ผ่านความร่วมมือภายใต้โครงการแผนงานกรอบความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) และแผนงานในกรอบภูมิภาคอื่นๆ รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานแผนความร่วมมือในด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาบุคลากรและการส่งเสริมขีดความสามารถ การยอมรับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ การหารือที่ใกล้ชิดมากขึ้นในเรื่องเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายทางการเงิน มาตรการทางการค้าและการเงิน การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงในการติดต่อสื่อสาร การพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-ASEAN) การรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมต่างๆ ในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการ

จัดซื้อในภูมิภาค และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ความจำเป็นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การรวมกลุ่มหรือจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนับเป็นความพยายามที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก กล่าวคือ เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น ทำให้อาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มด้วยความมั่นคงและแน่นแฟ้นมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานระหว่างกันให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้าและการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงที่มีความรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่มากขึ้น เช่น จีน อินเดีย บราซิล เป็นต้น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากจะส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนให้เหลือน้อยที่สุดซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการพัฒนาระหว่างกันให้น้อยลง

4) คุณลักษณะของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีรูปแบบการรวมกลุ่มที่เป็นการดำเนินงานในลักษณะผสมผสานซึ่งมีลักษณะร่วมระหว่างสหภาพศุลกากร (Custom Union) ตลาดร่วม (Common Market) และ สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)³ กล่าวคือ เป็น Custom Union เนื่องจากมีการขจัดภาษีภายในภูมิภาค แต่ยังไม่มีการปรับประสานอัตราภาษีที่เรียกเก็บจากประเทศภายนอกภูมิภาค (uniform external tariff structure) เป็น Common Market คือ มีการขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและมิใช่ภาษี และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุน แต่สิ่งที่ยังขาดอยู่

³ ชูติมา บุญประภัทร. การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทยในปี พ.ศ. 2558. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ. 2550

คือ นโยบายร่วมทางด้านการค้า (common external trade policy) รวมทั้งเป็น Economic Union คือ มีเป้าหมายการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน และปัจจัยการผลิตที่เสรี แต่ยังคงนโยบายการเงิน การคลัง และระบบเงินสกุลร่วมกัน ดังนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นรูปแบบการรวมกลุ่ม เศรษฐกิจที่มีลักษณะเฉพาะโดยได้พัฒนามาให้เหมาะสมกับโครงสร้างและความสัมพันธ์ของอาเซียนด้วย

FTA

อาเซียนได้ดำเนินการจัดตั้ง AFTA มาตั้งแต่ปี 2535 และจะขจัดภาษีระหว่างกันทั้งหมดภายในปี 2558 จึงนับได้ว่าผ่าน ขั้นตอนนี้มาแล้ว

Customs Union

การจัดภาษีภายในภูมิภาค และปรับอัตราภาษีกับประเทศภายนอกภูมิภาคให้เป็นหนึ่งเดียวกัน (uniform external tariff structure)

- อาเซียนแม้ว่ากำลังจะจัดภาษีระหว่างกันจนหมดสิ้น แต่ยังไม่มีการใช้ระบบภาษีกับภายนอกภูมิภาคในอัตราเดียวกัน และได้ก้าวข้ามไปยังการรวมกลุ่มในระดับถัดไปเลย คือ การเป็น Common Market อย่างไรก็ตาม อาเซียนได้มีการเริ่มหารือการจัดทำ common external tariff แต่ยังไม่มีความมั่นใจว่าจะสำเร็จ

Common Market

1) การจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก
2) การกำหนดนโยบายด้านการค้าร่วมกัน (common external trade policy)
3) การเคลื่อนย้ายทรัพยากรด้านการผลิตอย่างเสรี (mobility of factors of production among member countries)
- อาเซียนได้พยายามขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและมิใช่ภาษี และให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุนและ แรงงานที่เสรีมากขึ้น ตามเป้าหมายของ AEC แต่ขณะนี้อาเซียนยังไม่มี common external trade policy ร่วมกัน จึงยังเป็น Common Market ที่ไม่สมบูรณ์แบบ

Economic Union

เป็นรูปแบบการรวมกลุ่มที่ลึกมากกว่ารูปแบบอื่นๆ โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และปัจจัยการผลิตอย่างเสรี รวมทั้งมี 1) นโยบายการเงินและการคลังร่วมกัน (unification of monetary and fiscal policies)
2) การมีเงินตราสกุลเดียวกัน (common currency)
3) การมีโครงสร้างและอัตราภาษีร่วมกัน (common tax rate and structure)

Political Union

มีการตัดสินใจทางการเมืองร่วมกันและมีธรรมนูญการเมืองร่วมกัน

แผนภาพ: รูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในอนาคตอาเซียนจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทภายนอกประกอบด้วย โดยเฉพาะทิศทางนโยบายด้านเศรษฐกิจกับประเทศภายนอกกลุ่มเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในประชาคมโลก และเพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาต่อรอง รวมถึงส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาไปในลักษณะการเป็นสหภาพศุลกากร (Customs Union) ตลาดร่วม (Common Market) หรือ สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union) ในอนาคต

กล่าวโดยสรุปแล้ว รูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนไม่สามารถอิงตามหลักการ/ รูปแบบตามทฤษฎีที่มีอยู่ เนื่องจากเป็นการพัฒนาแนวทาง/ รูปแบบวิธีดำเนินงานของอาเซียนตามความเหมาะสมกับการดำเนินงานภายในของอาเซียนเอง และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนก็เป็นไปในลักษณะที่ประเทศสมาชิกต่างเห็นพ้องร่วมกันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย/ พันธสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งมากขึ้น

5) ศักยภาพสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนับเป็นความพยายามในการรวมกลุ่มขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาประเทศกำลังพัฒนา (Largest integration effort attempted in developing world)⁴ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน อันเนื่องมาจากการลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด ทั้งด้านมาตรการภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน ดังนั้นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเป็นการยกระดับการใช้ประโยชน์จากศักยภาพของประเทศสมาชิกที่มีความหลากหลายและความได้เปรียบในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาร่วมกันของอาเซียนดังต่อไปนี้

⁴ Peter A. Petri, Michael G. Plummer and Fan Zhai. The Economics of the ASEAN Economic Community. 2010 , p.1

5.1) อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

การเป็นประชาคมอาเซียนจะสามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระดับที่ใกล้เคียงกับสหภาพยุโรป คิดเป็น 5.3% ของ GDP ทั้งภูมิภาค⁵ จากตารางจะพบว่า นับตั้งแต่ หลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกอาเซียนมีมูลค่าจีดีพีต่อประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ จาก 965 ดอลลาร์สหรัฐเมื่อปี 1998 เป็น 2,533 ดอลลาร์สหรัฐเมื่อปี 2009

Country/Region	1998	2003	2007	2008	2009	Ratio 2009/1998
In US \$						
ASEAN	965	1,332	2,267	2,592	2,533	2.63
China	817	1,270	2,560	3,404	3,678	4.50
Japan	30,527	33,134	34,268	38,271	39,731	1.30
Republic of Korea	7,724	13,451	21,653	19,162	17,074	2.21
India	409	523	945	1,021	1,031	2.50
Australia	20,314	27,143	44,745	48,951	45,587	2.24
New Zealand	14,559	20,017	30,927	30,653	27,259	1.87
USA	31,858	38,324	46,630	47,393	46,381	1.46
EU27	19,081	23,549	34,325	37,068	33,052	1.73

แหล่งข้อมูล: ASEAN Trade Statistics Database as of September 2010

5.2) อาเซียนเป็นภูมิภาคที่เปิดกว้าง

ด้วยสภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เชื่อมโยงมหาอำนาจทางเศรษฐกิจสำคัญ และนโยบายการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างสมาชิกและประเทศนอกภูมิภาค อาเซียนได้กลายเป็นเป็นภูมิภาคที่เปิดกว้างทางเศรษฐกิจ เนื่องจาก เป็นฐานการลงทุนที่สามารถดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน จากความได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงานราคาถูก

จากตาราง จะพบว่า ในปี 2009 สัดส่วนการค้าของประเทศอาเซียนนอกเหนือจากการค้าภายในภูมิภาคกับประเทศสมาชิกด้วยกันแล้ว อาเซียนมีประเทศคู่ค้าสำคัญสามอันดับแรก ได้แก่ ประเทศจีน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น แต่ละประเทศมีสัดส่วนมูลค่าประมาณ 10-11% ของการค้าทั้งหมด

⁵ Peter A. Petri, Michael G. Plummer and Fan Zhai. *The Economics of the ASEAN Economic Community*.2010 , p.1

Country	1998	2000	2003	2007	2008	2009
ASEAN	21.0	22.0	25.1	25.0	24.8	24.5
China	3.5	4.3	7.2	10.6	10.4	11.6
EU27	14.5	13.5	12.3	11.6	11.0	11.2
Japan	14.1	15.3	13.8	10.7	11.3	10.5
USA	20.1	16.1	14.3	11.1	9.8	9.7
Republic of Korea	3.0	3.9	4.1	3.8	4.1	4.9
Australia	2.2	2.3	2.3	2.6	2.8	2.9
India	1.2	1.3	1.5	2.3	2.6	2.5
Canada	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Russia	0.2	0.2	0.3	0.3	0.5	0.4
New Zealand	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3
Pakistan	0.3	0.5	0.2	0.3	0.3	0.3
Rest of the World	18.9	19.8	18.0	20.7	21.5	20.6
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

แหล่งข้อมูล: ASEAN Trade Statistics Database as of September 2010

ในปี 2010 อาเซียนมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรวม 74,081 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 95.6 ประกอบด้วย การลงทุนระหว่างกันในอาเซียน ร้อยละ 20 และการลงทุนจากภายนอก ได้แก่ สหภาพยุโรป (ร้อยละ 26.6) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 15.3) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 15.3) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 6.8) จีน (ร้อยละ 4.8) อินเดีย (ร้อยละ 4.6) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 3.2) และแคนาดา (ร้อยละ 3.0)⁶

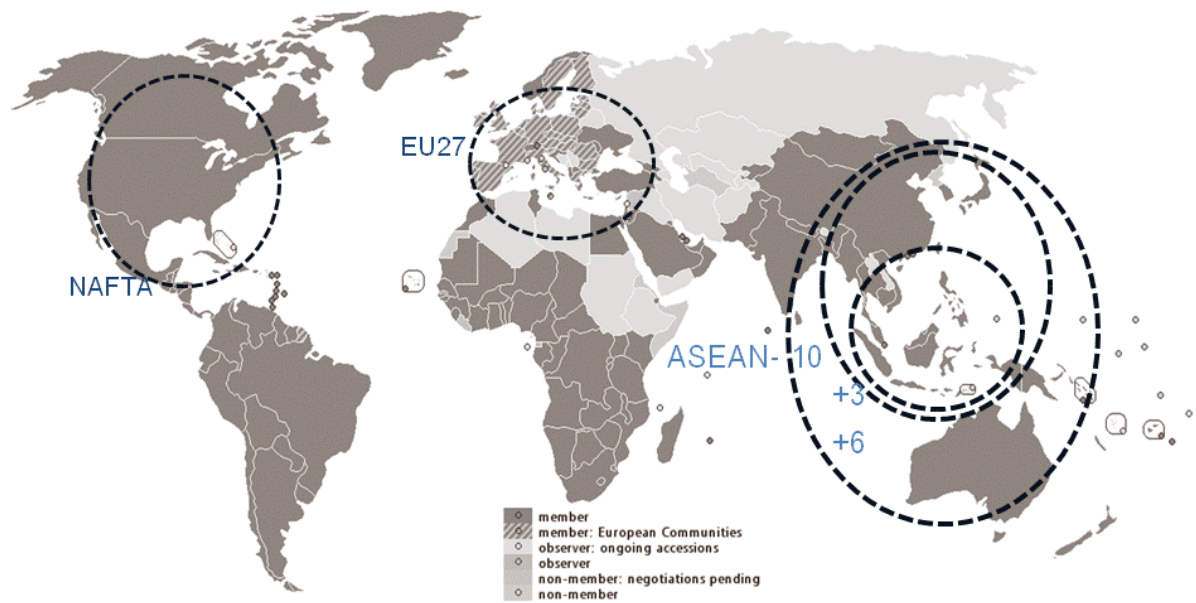
นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศภูมิภาคอื่นๆ ยังเป็นการเชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญอื่นๆ ของโลกซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่อาเซียนมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน อาเซียนได้มีความตกลงทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ดังตาราง

⁶ สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เอกสารประกอบการบรรยายการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 17 กันยายน 2554

กรอบ	ความตกลง	วันที่ลงนาม	วันที่มีผลใช้บังคับ
อาเซียน-จีน	การค้าสินค้า	29 พ.ย. 2547	20 ก.ค. 2548
	การค้าบริการ (ชุดที่ 1)	14 ม.ค. 2550	1 ก.ค. 2550
	การลงทุน	15 ส.ค. 2552	ก.พ. 2553
อาเซียน-ญี่ปุ่น	ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP)	11 เม.ย. 2552	1 มิ.ย. 2552
อาเซียน-เกาหลี	การค้าสินค้า	24 ส.ค. 2549	1 มิ.ย. 2550
	การค้าบริการ	21 พ.ย. 2549	1 พ.ค. 2550
	การลงทุน	2 มิ.ย. 2552	31 ต.ค. 2552
อาเซียน-อินเดีย	การค้าสินค้า	13 ส.ค. 2552	มกราคม 2553
อาเซียน-ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์	สินค้า/ บริการ/ ลงทุน	27 ก.พ. 2552	มกราคม 2553

การขยายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก ในกรอบอาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) จะทำให้มีประชากรรวมกันกว่า 2,100 ล้านคน (ร้อยละ 31 ของประชากรโลก) และมี GDP รวมกันกว่า 13,900 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 22 ของ GDP โลก) หรือ ในกรอบอาเซียน+6 ที่มีสมาชิกเพิ่มจากกรอบ+3 อีก 3 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย จะมีจำนวนประชากรเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรโลก (กว่า 3,300 ล้านคน) และมี GDP รวมกันมากกว่า 1 ใน 4 ของ GDP ของโลก

ท้ายที่สุดแล้ว ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่นๆ ภายใต้อาเซียน อาเซียน+3 และอาเซียน+6 จะทำให้เอเชียกลายเป็น 1 ใน 3 เขตเศรษฐกิจสำคัญของโลก

GDP (USD Bn)	2010	2015
NAFTA	17, 192	21,258
ASEAN+6	16, 937	24,940
ASEAN+3	14, 149	20,898
EU	16, 107	18,997

แหล่งข้อมูล: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

5.3) อาเซียนเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตสำคัญของโลก

ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และหลากหลาย รวมทั้งเป็นแหล่งที่ตั้งการผลิตสินค้าและบริการที่สำคัญของโลก จากตาราง สินค้าส่งออกสำคัญของอาเซียน ได้แก่ วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ ปีโตรเลียม ชิ้นส่วนและส่วนประกอบคอมพิวเตอร์และเครื่องจักร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้น ผลจากการเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้อาเซียนมีบทบาทสำคัญของการเป็นห่วงโซ่การผลิตและศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกมากยิ่งขึ้น

HS Codes	Commodities	Value	Share (%)
8542	Electronic integrated circuits and microassemblies	88,182	10.9
2710	Petroleum oils, not crude	53,365	6.6
8471	Automatic data processing machines; optical reader, etc	32,423	4.0
8473	Parts & accessories of computers & office machines	23,943	3.0
2711	Petroleum gases	21,800	2.7
1511	Palm oil & its fraction	19,904	2.5
2709	Crude petroleum oils	19,603	2.4
2701	Coal; briquettes, ovoids & similar solid fuels manufactured from coal	14,790	1.8
8541	Diodes/transistors & sim semiconductor devices; etc	13,842	1.7
8443	Printing machinery; machines for uses ancillary to printing	13,022	1.6
7108	Gold unwrought or in semi-manufactured forms	9,918	1.2
4001	Natural rubber, balata, gutta-percha etc	9,693	1.2
8517	Electric apparatus for line telephony, including current line system	9,093	1.1
8708	Parts & access of motor vehicles	8,130	1.0
1006	Rice	6,622	0.8
8431	Machinery part (hs 84.25 to 84.30)	6,103	0.8
8803	Aircraft parts	5,912	0.7
7113	Articles of jewellery & parts thereof	5,657	0.7
2603	Copper ores and concentrates	5,628	0.7
8528	Television receivers (including video monitors & video projectors)	5,462	0.7
	Top 20 commodities	373,091	46.0
	Others	437,398	54.0
	Total	810,489	100.0

แหล่งข้อมูล: ASEAN Trade Statistics Database as of September 2010

5.4) อาเซียนเป็นที่ยอดนิยมด้านการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

ภูมิภาคอาเซียนมีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยว ทั้งในเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม รวมทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอื่นๆ และความได้เปรียบด้านราคา ทำให้อาเซียนเป็นเป้าหมายด้านการท่องเที่ยวของผู้คนในประเทศอื่นๆ ในปี 2010 มีจำนวนนักท่องเที่ยวในอาเซียนรวม 72.2 ล้านคน ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 10.1 ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวจากประเทศในอาเซียน ร้อยละ 47.4 และ นักท่องเที่ยวจากภายนอก ได้แก่ ประเทศ+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) ร้อยละ 16.4 สหภาพยุโรป ร้อยละ 9.5 และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 3.7 ดังนั้น การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 ซึ่งจะทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้า การลงทุนจะช่วยผลักดันให้การท่องเที่ยวของอาเซียนขยายตัวมากขึ้นด้วย

6) สารสำคัญของพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC Blueprint)

เพื่อให้เป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้ง 4 ประการบรรลุผลสำเร็จ อาเซียนได้จัดทำแผนงานในเชิงบูรณาการการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินงานในภาพรวมที่จะนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2015 ได้อย่างชัดเจนร่วมกัน ในการนี้ผู้นำอาเซียนจึงได้ลงนามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) โดยประกอบด้วย แผนการดำเนินงาน (AEC Blueprint) และตารางเวลาดำเนินงาน (Strategic Schedule) ซึ่งเป็นเอกสารผนวก ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2550

การจัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะเป็นการกำหนดทิศทางดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจให้ชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนบรรลุเป้าหมายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี ค.ศ. 2015 และเป็นการสร้างพันธะสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวโดยพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้

การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน	การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค	การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก
แผนงานที่จะส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีและการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น	แผนงานที่จะส่งเสริมการสร้างความสามารถในด้านต่างๆ เช่น นโยบายการแข่งขันสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานโยบายภาษีและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยี	แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่เช่น สนับสนุนการพัฒนา SMEs	แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลกโดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาคเช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีและการสร้างเครือข่าย

การเป็นตลาดเดียว และฐานการผลิต ร่วมกัน	การสร้างขีด ความสามารถในการ แข่งขันทางเศรษฐกิจ ของอาเซียน	การพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างเสมอภาค	การบูรณาการเข้ากับ เศรษฐกิจโลก
	สารสนเทศ		ในด้านการผลิต / จำหน่ายเป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ การปรับปรุงกลไกด้านสถาบันโดยการจัดตั้งกลไกการหารือระดับสูง ประกอบด้วย ผู้แทนระดับรัฐมนตรีทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนอาเซียน ตลอดจนการพัฒนาระบบกลไกการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงาน (Peer Review) และจัดหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน	
(1) การเคลื่อนย้ายสินค้าที่เสรี	- <u>การขจัดภาษี</u> ภาษีสำหรับสินค้าภายในอาเซียนจะถูกขจัดสอดคล้องกับกรอบเวลาและพันธกรณีที่ระบุไว้ภายใต้ CEPT-AFTA และความตกลง/พิธีสารอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น ขจัดภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าทุกรายการ ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง ภายในปี 2010 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และภายในปี 2015 - <u>การขจัดมาตรการที่มีใช่ภาษี</u> เช่น ยกเลิกมาตรการมิใช่ภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า (NTBs) ทั้งหมดภายในปี 2010 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 5 ประเทศ ปี 2012 สำหรับฟิลิปปินส์ และปี 2015 โดยมีความยืดหยุ่นได้ถึงปี 2018 สำหรับประเทศ CLMV - <u>กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin)</u> ดำเนินการใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ตอบสนองต่อพลวัตและ

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
	การเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการผลิตของโลก เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน สนับสนุนเครือข่ายการผลิตระดับภูมิภาค ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลดช่องว่างการพัฒนา และสนับสนุนการเพิ่มการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบ CEPT-AFTA - <u>การอำนวยความสะดวกทางการค้า</u> กฎระเบียบ ขั้นตอน วิธีการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางการค้าและศุลกากรที่ไม่ยุ่งยาก เป็นแนวเดียวกัน มีมาตรฐาน จะลดต้นทุนทางธุรกรรมในอาเซียนซึ่งจะช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการส่งออก และอำนวยความสะดวกการรวมตัวของอาเซียนให้เป็นตลาดเดียวสำหรับการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน และการเป็นฐานการผลิตเดียว - <u>การรวมกลุ่มทางศุลกากร</u> วิสัยทัศน์ด้านศุลกากรของอาเซียนปี 2020 ได้ถูกเร่งรัดเป็นปี 2015 โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาศุลกากรระหว่างปี 2005-2010 มีจุดมุ่งหมาย (a) รวมกลุ่มโครงสร้างด้านศุลกากร (b) ปรับการจำแนกพิกัดศุลกากร การประเมินศุลกากร การกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าให้ทันสมัย และจัดทำระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (c) ปรับระบบการตรวจปล่อยสินค้าให้มีความคล่องตัวมากขึ้น (d) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (e) เสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง (f) ลดช่องว่างในการพัฒนาด้านศุลกากร และ (g) นำเทคนิคการบริหารจัดการความเสี่ยงและระบบการควบคุมตรวจสอบเพื่อการอำนวยความสะดวกทางการค้ามาใช้ - <u>มาตรฐานและอุปสรรคทางเทคนิค</u> มาตรฐาน กฎระเบียบด้านเทคนิคและการประเมินความสอดคล้องจะต้องมีการปรับปรุงประสานให้อยู่ในแนวเดียวกัน โดยจัดทำแนวปฏิบัติด้านมาตรฐานและความสอดคล้องของอาเซียนให้โปร่งใสมากขึ้น ปรับปรุงคุณภาพของการประเมินความสอดคล้อง และให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
(2) การเคลื่อนย้ายบริการที่เสรี	เป็นการลดข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการของอาเซียนในการให้บริการ และเข้ามาจัดตั้งกิจการในประเทศสมาชิกอื่นตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ภายในประเทศ เช่น การจัดทำคุณสมบัติวิชาชีพเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายบุคลากรในภูมิภาค การเปิดเสรีภาคการเงิน เป็นต้น
(3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนที่เสรี	โดยจัดทำความตกลงเขตการลงทุนอาเซียนเต็มรูปแบบ (ACIA) ซึ่งอิงตามความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) และความตกลงคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (IGA) ที่มีอยู่เดิมให้ครอบคลุมการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น การคุ้มครองการลงทุน การอำนวยความสะดวกและความร่วมมือ การส่งเสริมและการสร้างความรับรู้ในด้านการลงทุนและการเปิดเสรีการลงทุน
(4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น	โดยส่งเสริมการพัฒนาและการรวมกลุ่มตลาดทุนของอาเซียน เช่น การปรับประสานมาตรฐานด้านตลาดทุนในอาเซียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ในการเสนอขาย ตราสารหนี้ ข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูล และกฎเกณฑ์การจัดจำหน่ายระหว่างกันให้มากขึ้น การอนุญาตการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น เช่น ยกเลิกหรือผ่อนคลายข้อกำหนดในการเคลื่อนย้ายทุน
(5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือที่เสรี	โดยบริหารจัดการการเคลื่อนย้ายหรืออำนวยความสะดวกในการเดินทางสำหรับบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของประเทศผู้รับ เช่น อำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราและใบอนุญาตทำงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพและแรงงานฝีมืออาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้ามพรมแดน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เป็นต้น ตลอดจนประสานและสร้างมาตรฐานอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรในภูมิภาคเพื่ออำนวยความสะดวกในการเปิดเสรีการค้าบริการ เช่น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสมาชิกของเครือข่ายมหาวิทยาลัยของอาเซียน (AUN) เพื่อเพิ่มการเคลื่อนย้ายทั้งนักเรียนและเจ้าหน้าที่ภายในภูมิภาค

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
(6) การรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน	ในระยะแรกอาเซียนจะมุ่งใช้ทรัพยากรในการพัฒนาการรวมกลุ่มที่จำกัดในบางสาขาสำคัญจำนวน 12 สาขา เพื่อเป็นแรงกระตุ้นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภาพรวมของอาเซียนโดยประเทศสมาชิกหลายประเทศได้รับหน้าที่การเป็นผู้ประสานงานในแต่ละสาขา โดยสาขาสำคัญแต่ละสาขาจะมีแผนงานซึ่งรวมมาตรการเฉพาะสาขาและมาตรการในภาพรวมที่คาบเกี่ยวกับการดำเนินงานทุกสาขา เช่น มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า
(7) ความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้	เพื่อเป็นการเพิ่มการค้าภายในและภายนอกอาเซียน และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอาหาร เกษตร และป่าไม้ ในระยะยาว เช่น พัฒนาและใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพผลิตภัณฑ์ประมง เป็นต้น ส่งเสริมความร่วมมือ แนวทางร่วมและการถ่ายโอนเทคโนโลยี ระหว่างอาเซียนกับองค์กรระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคและภาคเอกชน เช่น ความร่วมมือด้านการวิจัยและการถ่ายโอนเทคโนโลยี และส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรของอาเซียน เช่น จัดตั้งการเชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจกับสหกรณ์การเกษตร
2)การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง	
(1) นโยบายการแข่งขัน	เพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแข่งขันอย่างยุติธรรมภายในภูมิภาค เช่น ผลักดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีนโยบายด้านการแข่งขันทางการค้าภายในปี ค.ศ. 2015 จัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องด้านนโยบายการแข่งขัน เพื่อเป็นเวทีสำหรับหารือและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น
(2) การคุ้มครองผู้บริโภค	เช่น เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน (ASEAN Coordinating Committee on Consumer Protection - ACCCP) และจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
(3) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	เช่น การดำเนินการตามแนวทางของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน 2004-2010 (ASEAN IPR Action Plan 2004-2010) และ แผนงานความร่วมมืออาเซียนด้านลิขสิทธิ์ (ASEAN Cooperation on Copyrights) - จัดตั้งระบบจัดเก็บข้อมูลของอาเซียนเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิกอาเซียน
(4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	- <u>ความร่วมมือด้านการขนส่ง</u> เพื่อพัฒนาการใช้ศักยภาพของเขตการค้าเสรีอาเซียนได้อย่างเต็มที่ ทั้งการเป็นฐานการผลิตเดียว การท่องเที่ยว และการลงทุน การลดช่องว่างการพัฒนา และการเชื่อมโยงอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และเอเชียใต้ - <u>การขนส่งและการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ</u> โดยดำเนินมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการขนส่งของอาเซียน (ATAP) 2005-2010 ซึ่งครอบคลุมการขนส่งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง เช่น ดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกสินค้าผ่านแดนของอาเซียนภายในปี 2009 - <u>การขนส่งทางบก</u> ให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟระหว่างสิงคโปร์-คุนหมิง (SKRL) และโครงการเครือข่ายทางหลวงอาเซียน (AHN) ให้เสร็จสมบูรณ์ - <u>การขนส่งทางน้ำและทางอากาศ</u> โดยนำหลักการและกรอบการทำงานเพื่อให้มีตลาดการขนส่งสินค้าทางเรือเพียงตลาดเดียวมาใช้ และพัฒนาการเป็นตลาดเดียวในด้านการบินของอาเซียนอย่างเป็นทางการ - <u>โครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (Information Infrastructure)</u> ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnectivity) และการทำงานร่วมกันทางเทคนิค (technical interoperability) ระหว่างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การยกระดับเครือข่ายแห่งชาติที่มีอยู่และพัฒนาเครือข่ายดังกล่าว

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
	ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลของภูมิภาค เช่น พัฒนาการเชื่อมโยงความเร็วสูง (high-speed connection) ระหว่างโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (National Information Infrastructures: NII) ของทุกประเทศสมาชิกอาเซียน - <u>ความร่วมมือด้านพลังงาน</u> เช่น เร่งการพัฒนาโครงการเครือข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าของอาเซียน และโครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติของอาเซียน - <u>ความร่วมมือด้านการทำเหมืองแร่</u> เช่น สนับสนุนการค้าและการลงทุนในสาขาเหมืองแร่ให้มากขึ้น - <u>การสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ</u> เช่น ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการสนับสนุนด้านการเงินแก่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาค
(5) ภาษีอากร	ดำเนินการให้มีการสร้างเครือข่ายของความตกลงว่าด้วยการหลีกเลี่ยงการจัดเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศสมาชิกภายในปี 2010 เท่าที่จะสามารถดำเนินการได้
(6) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)	โดยการปฏิบัติตามกรอบความตกลง e-ASEAN และบนพื้นฐานของกรอบความตกลงร่วมอื่นๆ เช่น ดำเนินนโยบายการแข่งขันด้านโทรคมนาคมโดยใช้แนวทางการปฏิบัติที่ดี และสนับสนุนการออกกฎหมายภายในประเทศด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
3) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน	
(1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	โดยดำเนินการตามพิมพ์เขียวนโยบายของอาเซียนด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (APBSD) 2004-2014 เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน การปรับตัว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค
(2) ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน	โดยกำหนดแนวทางและเน้นความพยายามร่วมกันในการลดระดับช่องว่างของการพัฒนาทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่นๆ ครอบคลุมด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

องค์ประกอบหลัก	แนวทางการดำเนินงาน
	การเสริมสร้างขีดความสามารถในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค พลังงาน บรรยายากาศการลงทุน การท่องเที่ยว การลดระดับความยากจนและการปรับปรุงคุณภาพชีวิต
4) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์	
(1) แนวทางการสร้างความ เป็นหนึ่งเดียวกันต่อ ปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับ ภายนอก	ทบทวนพันธกรณีของ FTA/CEP เทียบกับพันธกรณีของการ รวมกลุ่มภายในอาเซียน และดำเนินการให้มีระบบที่จะสนับสนุน การประสานงานมากขึ้นในการเจรจาการค้ากับประเทศคู่เจรจา ภายนอกอาเซียน และในเวทีการเจรจาการค้าในระดับภูมิภาคและ ระดับพหุภาคีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุกรอบท่าทีการเจรจา ร่วมกัน
(2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน เครือข่ายอุปทานของโลก	รับหลักปฏิบัติสากลที่ดีและมาตรฐานในการผลิตและจำหน่ายมาใช้ ในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อ ยกกระดับขีดความสามารถและผลิตภาพด้านอุตสาหกรรมและ ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคและระดับ โลกให้กับประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาต่ำกว่าของอาเซียน

ในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศสมาชิกได้ กำหนดให้มีความยืดหยุ่นในแต่ละเรื่องไว้ล่วงหน้าได้ (pre-agreed flexibilities) แต่หากประเทศสมาชิก ตกลงกันได้แล้ว จะต้องยึดถือและปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงกันอย่างเคร่งครัด

โดยเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานและกำหนดเวลาที่ตั้งใจไว้ อาเซียนได้จัดทำ เครื่องมือติดตามวัดผลการดำเนินงานตาม AEC Blueprint เรียกว่า AEC Scorecard ซึ่งเป็นเครื่องมือ ในการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ รวมทั้งภาพรวมการดำเนินงานในระดับภูมิภาคด้วย โดยจะเสนอ AEC Scorecard ให้ผู้นำอาเซียนทราบ ในการประชุมสุดยอดอาเซียนทุกปีด้วย

7) แนวโน้มการพัฒนาภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

7.1) การจัดระบบและการเพิ่มขึ้นของการค้า การลงทุน และการบริการระหว่างประเทศ

เป้าหมายในการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอันเป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือที่เสรี รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดการจัดระบบและขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกำหนดระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การขจัดภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี การบังคับใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin-ROO) การรวมกลุ่มทางศุลกากร รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้าและศุลกากรจะก่อให้เกิดการจัดระบบด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีมาตรฐานเดียวและเป็นสากล เมื่อผนวกกับการขยายขนาดของตลาดที่กว้างขวางด้วยประชากรจำนวนมากถึง 560 ล้านคน การเป็นฐานการผลิตร่วมกัน ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ภายในภูมิภาค จะทำให้เกิดประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

ในด้านการค้า ประเทศอาเซียนจะได้ประโยชน์จากการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ เนื่องจากนำเข้าวัตถุดิบราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน การขยายตัวของตลาดแรงงาน การจ้างแรงงานฝีมือที่มีทักษะความสามารถตรงตามความต้องการของภาคการผลิตนั้นๆ ตลอดจนการประหยัดค่าใช้จ่าย และ/หรือการลดระยะเวลาการทำธุรกรรม พิธีการศุลกากร และระเบียบกฎเกณฑ์ทางการค้า ดังนั้น การผลิตสินค้าชนิดเดียวอาจพึ่งพาแรงงาน วัตถุดิบในการผลิตแต่ละขั้นตอนจากประเทศหลายประเทศขึ้นอยู่กับความคุ้มค่าภายใต้ห่วงโซ่การผลิตนั้น เช่น การผลิตเสื้อผ้าที่พึ่งพาการออกแบบจากประเทศไทย วัตถุดิบจากประเทศอินโดนีเซีย การตัดเย็บจากแรงงานประเทศกัมพูชา กระดุมจากประเทศเวียดนาม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันแต่มีต้นทุนสินค้าสูงกว่า ก็จะต้องปรับตัวเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันในภาคการผลิตนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังจะเป็นการสร้างแรงดึงดูดประเทศคู่ค้านอกภูมิภาคอาเซียน เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และเกาหลีใต้ ให้เข้ามาลงทุนหรือทำธุรกิจ เนื่องจาก นักลงทุนจากต่างประเทศจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การยกเว้นภาษีเมื่อใช้วัตถุดิบในภูมิภาค 40% เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิตมายังอาเซียนซึ่งเป็นทั้งแหล่งวัตถุดิบ และตลาดสินค้าขนาดใหญ่ เช่น การลงทุนด้านการท่องเที่ยวทั้งโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร บริการรถรับส่งสินค้าที่ระลึก หรือบริษัทบริการนำเที่ยวจากประเทศจีน เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย มีการคาดการณ์ว่า ในปี 2558 มูลค่าการค้าภายในอาเซียนจะทำให้เกิดดุลการค้ามากขึ้น คือ จากดุลการค้าปี 2551 ที่เกินดุล 6,996.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็นเกินดุล 8,396.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2558 และมีมูลค่าเพิ่มขึ้น 1,400.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 46,786.7 ล้านบาท นอกจากนี้ จะทำให้ GDP ของไทยในปี 2558 เพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 2 รองจากสิงคโปร์ คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.75 (สิงคโปร์ 1.8) คิดเป็นมูลค่า 203,951.1 ล้านบาท เติบโต 29,135.9 ล้านบาทต่อปี หรือร้อยละ 0.25 ต่อปี (จากปี 2551)⁷

7.2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและขยายตัวของเมือง

การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละประเทศประเทศตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ทั้งโครงข่ายทางหลวงอาเซียน โครงการสร้างทางรถไฟ สิงคโปร์-คุนหมิง เครือข่ายการขนส่งทางน้ำ ทะเล และระบบการขนส่งต่อเนื่อง เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตและการลงทุนจากทั้งภายในและภายนอกภูมิภาคของประเทศสมาชิกอาเซียน จะเป็นการเพิ่มพูนการรวมตัวและความร่วมมือของอาเซียน เพิ่มความสามารถการแข่งขันในระดับโลกของอาเซียน จากเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคที่เข้มแข็ง เชื่อมต่อศูนย์กลางเศรษฐกิจ และลดช่องว่างการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และสามารถจัดการกับผลกระทบทางลบที่เกิดจากความเชื่อมโยง

⁷

ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ. ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ใน 6 ปีข้างหน้า. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2552

สำหรับประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยกระทรวงคมนาคมได้จัดทำยุทธศาสตร์ของความเชื่อมโยงภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity Master Plan) รวม 5 ยุทธศาสตร์⁸ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานรองรับเออีซี	
ยุทธศาสตร์	มาตรการ
1. ก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียน	ปรับปรุงถนน, ติดป้ายจราจรร่วมกัน, ศึกษาความเป็นไปได้ของการเชื่อมประเทศที่เป็นเกาะ, ขยายทางหลวงอาเซียนไปยังจีนและอินเดีย
2. โครงการสร้างทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง	เร่งก่อสร้างช่วงรัฐประเศ-คลองลึก, ศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายเส้นทางจากสิงคโปร์ไปยังสุราบายา ในอินโดนีเซีย
3. สร้างเครือข่ายการขนส่งทางน้ำ	กำหนดแผนพัฒนาเครือข่ายการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปในภูมิภาคอาเซียนภายในปี 2555
4. สร้างระบบขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยง	พัฒนาศักยภาพของท่าเรือ 47 แห่ง ภายในปี 2558
5. สร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ	ศึกษาแนวเส้นทางเพื่อให้อาเซียนเป็นสะพานเศรษฐกิจในการขนส่งของโลกร, ส่งเสริมแนวเส้นทางเชื่อมเศรษฐกิจแม่น้ำโขง, การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกกว่า

⁸ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. ดัชนี ASEAN Connectivity ชู 5 ยุทธศาสตร์เชื่อมเออีซี. Retrieved December 15, 2010. from <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business>

(1) **การก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียน** โดยปรับปรุงถนนต่างๆของทางหลวงอาเซียนให้มีไหล่ทางขนาด 1.50 เมตร สามารถรองรับปริมาณจราจรวันละ 2,000 คัน ภายในปี 2554 รวมทั้งการปรับปรุงถนนที่มีขนาดไหล่ทาง 1.50-2 เมตร รองรับปริมาณจราจร 1,000-4,000 คันต่อวัน ให้เป็นทางหลวงที่มีขนาดไหล่ทาง 2.50 เมตร รองรับปริมาณจราจรวันละ 8,000 คันภายในปี 2563 โดยให้ความสำคัญกับเส้นทางขนส่งสินค้าผ่านแดนเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ อาเซียนต้องศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงประเทศที่เป็นเกาะกับประเทศบนแผ่นดินใหญ่ของอาเซียน โดยต้องแล้วเสร็จภายในปี 2558 โดยดำเนินการควบคู่กับการพิจารณาขยายทางหลวงอาเซียน เพื่อเชื่อมโยงไปยังจีนและอินเดีย โดยเฉพาะช่วงฮานอย-ลาว-พม่า-อินเดีย เพื่อให้แล้วเสร็จพร้อมกันในปี 2558

(2) **การดำเนินโครงการทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง** โดยปัจจุบันไทยได้ต่อเชื่อมทางรถไฟกับมาเลเซียและลาวแล้ว คือ สุโขทัย-ปางดะ-เบงกอล และหนองคาย-ท่านาแล้ง แต่ต้องเร่งก่อสร้างในช่วงที่ขาดตอน คือ อยุธยา-ประเทศ-คลองลึก ระยะทาง 6 กม. เพื่อเชื่อมต่อไปยังกัมพูชา กำหนดแล้วเสร็จในปี 2557 และด่านเจดีย์สามองค์-น้ำตก ระยะทาง 153 กม. เพื่อเชื่อมโยงไปยังพม่า กำหนดแล้วเสร็จปี 2563 ปัจจุบันออกแบบแล้ว แต่ติดปัญหาในส่วนของพม่า

(3) **การสร้างเครือข่ายการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน** โดยเริ่มภายในปี 2555

(4) **การสร้างระบบขนส่งทางทะเลที่เชื่อมโยงมีประสิทธิภาพและแข่งขันได้** โดยพัฒนาศักยภาพของท่าเรืออาเซียน 47 แห่งภายในปี 2558 โดยไทยมีแผนพัฒนา 3 แห่ง คือ ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือสงขลา โดยท่าเรือแหลมฉบังต้องรับตู้สินค้าเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 18.8 ล้านที่อียูรองรับรถยนต์ได้ปีละ 1.95 ล้านคัน และรองรับสินค้าทั่วไปปีละ 2.56 ล้านตัน

(5) **การสร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่คล่องตัว** เพื่อให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางการขนส่ง สะพานเศรษฐกิจในเส้นทางการขนส่งของโลก และการก่อสร้างแนวเส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมตะวันออกและตะวันตกให้แล้วเสร็จ นอกจากนี้ จะต้องเร่งส่งเสริมแนวเส้นทางเศรษฐกิจแม่น้ำโขง-อินเดีย ในฐานะเป็นสะพานเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย การสร้างทางหลวงเชื่อมจังหวัดกาญจนบุรีและทวาย และการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างทางรถไฟจากกาญจนบุรี-ทวาย

จากโครงการดังกล่าว จะทำให้ในที่สุดอาเซียนมีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน และเชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่นๆ ของโลก รวมทั้งจะส่งผลให้การพัฒนาในพื้นที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็น การไหลเวียนของสินค้า การเดินทางของประชาชน และการขยายตัวของเมือง เป็นต้น

7.3) การบริหารงานพื้นที่ชายแดน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้การบริหารงานบริเวณพื้นที่ชายแดนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชายแดนที่เป็นด่านการค้าอยู่แล้วในปัจจุบันที่มีโอกาสขยายตัวจากการค้าขายและการเดินทางระหว่างประเทศของประชาชนมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองชายแดนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกันการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเปิดด่านการค้าในจังหวัดที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้าตามแนวชายแดนไทย โดยเฉพาะการผลักดันและยกระดับจุดผ่อนปรนต่างๆ อาทิ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอกุขช้าง จังหวัดพะเยา ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรกับประเทศลาว จุดผ่อนปรน กิ่วผาวอก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และจุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรกับประเทศเมียนมาร์ รวมถึงการเร่งการเปิดจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่กับกัมพูชาที่สตึงบต และการติดตามบูรณาการขยายพื้นที่ด่านสะเดา - บูกิตกาเยอติ้ม และด่านบ้านประกอบ - ดุเรียน บุนทรัง รัฐเกดะห์ กับประเทศมาเลเซีย รวมทั้งการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เช่น ด่านอำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาสเพื่อเชื่อมโยงกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และเขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อเชื่อมกับเขตเศรษฐกิจเมียวดี ประเทศเมียนมาร์ เป็นต้น การเปิดด่านการค้า และจุดผ่อนปรนที่มีมากขึ้นจึงทำให้หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องมีการเตรียมมาตรการผลกระทบทางอ้อมที่จะเกิดขึ้นด้วย

7.4) การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่แน่นแฟ้นมากขึ้น โดยเป็นผลจากการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการผ่านแดน/ การค้าการลงทุน การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกันโดยเฉพาะแผนแม่บท ASEAN Connectivity การขยายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางด้านแรงงาน เทคโนโลยี วัฒนธรรมและองค์ความรู้ ตลอดจนความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันที่มีมากขึ้นของประชาชนในอาเซียน จะทำให้อาเซียนกลายเป็นพหุสังคมขนาดใหญ่ที่มีการไหลเวียน การเดินทาง และการติดต่อประสานงานอย่างกว้างขวางจากผู้คนในอาเซียนและต่างภูมิภาค

7.5) การเคลื่อนย้ายคน (People Mobilization)

ประชาคมอาเซียนจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายคนกลุ่มต่างๆ ภายในภูมิภาคมากขึ้น ได้แก่ กลุ่มแรงงานวิชาชีพ อาทิ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิกที่มีคุณสมบัติวิชาชีพและได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น สถาปนิกและวิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดต้องดำเนินการจดทะเบียนเป็นจดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect) และวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer: ACPE) โดยสถาปนิกและวิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศ ในส่วนของประเทศไทยวิชาชีพสถาปนิกจะดำเนินการโดยสภาสถาปนิก ขณะที่ในส่วนของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council) ส่วนวิชาชีพวิศวกรจะดำเนินการโดยสภาวิศวกร และในส่วนของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก Monitoring Committee ของประเทศสมาชิก⁹ เป็นต้น การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะทำให้แรงงานของประเทศสมาชิกหนึ่งจะสามารถเข้าไปทำงานในประเทศใดก็ได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ นอกจากนี้ยังจะมีการเคลื่อนย้าย/เดินทางของคนกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจ นักลงทุนหรือผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาติดต่อค้าขายภายในประเทศ กลุ่มนักท่องเที่ยว รวมไปถึงกลุ่มผู้ติดตามกับที่เดินทางมาพร้อมกลุ่มดังกล่าว เช่น สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย การเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีอันเนื่องมาจากการเปิดตลาดงาน/ตลาดการค้าที่กว้างขวางมากขึ้นมีแนวโน้มจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานวิชาชีพของไทยไปประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน หรือในทางกลับกันหากแรงงานวิชาชีพของไทยมีขีดความสามารถในด้านดังกล่าวไม่เพียงพอ เช่น ทักษะด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ก็อาจทำให้ผู้ประกอบการเลือกจ้างแรงงานวิชาชีพจากประเทศอื่นได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ผลพวงสำคัญประการหนึ่งจากการเคลื่อนย้ายคน ได้แก่ การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเพื่อลดต้นทุนด้านแรงงานของสถานประกอบการด้วยอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าการจ้างแรงงานไทย หรือขดเชยแรงงานในประเทศที่อาจไม่เพียงพอ การย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสามารถส่งผลกระทบทางสังคม อาทิ อาชญากรรม การบริการทางการแพทย์ และการศึกษาที่รัฐบาลไทยจะต้องรองรับ เป็นต้น

⁹ นางสาวนิโลบล ปางลิลาศ. เคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเข้าสู่ตลาดอาเซียนอย่างเสรี : โอกาสและผลกระทบต่อไทย. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา

7.6) การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านกฎเกณฑ์การค้าและการลงทุนยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำธุรกิจด้วย นั่นคือ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) จะมีรูปแบบที่หลากหลายและทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (Information Infrastructure) ซึ่งเป็นการยกระดับเครือข่ายแห่งชาติที่มีอยู่และพัฒนาเครือข่ายดังกล่าวให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลของภูมิภาค เช่น พัฒนาการเชื่อมโยงความเร็วสูง (high-speed connection) ระหว่างโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (National Information Infrastructures: NII) ของทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ เพื่อรองรับ หรือการปรับกลยุทธ์การขายโดยรุกตลาดสินค้าออนไลน์มากขึ้น

ส่วนที่ 3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กับกระทรวงมหาดไทย

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับบริบทการบริหารงานภาครัฐของไทย

1) การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้แนะทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางเพื่อบูรณาการสู่วิสัยทัศน์ระยะยาวที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2570 (ค.ศ. 2027) ซึ่งกำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดีเกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลกสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาค และโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ดังนี้

วิสัยทัศน์

“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

พันธกิจ

1) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพทุกคนมีความมั่นคงในชีวิตได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

2) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

3) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกายใจสติปัญญาอารมณ์คุณธรรมจริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ
- 3) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพคุณภาพและยั่งยืนมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญานวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคงทางอาหารและพลังงานการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ
- 4) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) ดังกล่าว ได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยเป็นวาระสำคัญวาระหนึ่ง โดยได้รับการกำหนดเป็นแนวทางในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
1) ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเป็นธรรมในสังคม	เชื่อมโยงแผนแม่บทชุมชนกับแผนระดับต่างๆในพื้นที่และระดับชาติ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลกอาเซียนและอนุภูมิภาค สร้างความใกล้ชิดทางสังคมวัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
	▪ พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการและข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีในประชาคมอาเซียน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎระเบียบด้านมาตรฐานคุณภาพ และความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การปรับปรุงกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องโดยที่ครอบคลุมถึงคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการคุ้มครองสิทธิ รวมถึงช่องทางการรับข้อร้องเรียน พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกเฝ้าระวังคุณภาพมาตรฐานการตรวจสอบและติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการจากการร้องเรียน การเพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค สร้างความตระหนักของผู้บริโภคในการรักษาสิทธิและดูแลผลกระทบจากการใช้สินค้าและบริการควบคู่ไปกับการกระตุ้นจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน
2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอด ชีวิตอย่างยั่งยืน	▪ ส่งเสริมการใช้และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสมและภาษาประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนการเรียนรู้วัฒนธรรมและสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ▪ จัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติโดยสร้างระบบความเชื่อมโยงระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษาตามระดับการเรียนรู้กับคุณวุฒิวิชาชีพตามระดับความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนที่เทียบเคียงกับมาตรฐานสากลเพื่อให้แรงงานมีสมรรถนะและมีเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน ตลอดจนสนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงานภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
	■ เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามาพร้อมกับการเข้าออกของแรงงานอย่างเสรีสร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศยกระดับทักษะด้านอาชีพและทักษะด้านภาษา ■ เร่งปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติให้เป็นระบบ ทั้งการจัดระเบียบแรงงานไร้ฝีมือการดึงดูดแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงเข้ามาทำงานในประเทศการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของแรงงานข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในการบริหารจัดการแรงงานได้อย่างเป็นรูปธรรมรวมทั้งการจัดบริการทางสังคมให้กับแรงงานข้ามชาติตามความเหมาะสมและเป็นธรรม
3) ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็ง ภาคเกษตรความมั่นคงของ อาหารและพลังงาน	■ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำอันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรีโดยสนับสนุนการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรไทยสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้ตามมาตรฐานพร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยอาหารของสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้าเพื่อป้องกันสินค้านำเข้าที่มีคุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ■ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีโดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือในการผลิตการตลาดการจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉินปรับปรุงกฎระเบียบและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน
4) ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างเศรษฐกิจสู่การ เติบโตอย่างมีคุณภาพและ	■ พัฒนาระบบขนส่งทางรถไฟ โดยปรับปรุงทางรถไฟและจุดตัดระหว่างโครงข่ายรถไฟและโครงข่ายถนนเพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการให้บริการก่อสร้างทางคู่ในเส้นทางรถไฟสายหลักและจัดการจราจรและ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
ยั่งยืน	ล้อเลื่อนรวมทั้งปรับปรุงระบบอาณัติสัญญาณให้มีความทันสมัยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงสู่เมืองต่างๆ ในภูมิภาคและกลุ่มประเทศอาเซียนตลอดจนให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการของการรถไฟแห่งประเทศไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและดำเนินงานในอนาคต
5) ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมโยงกับประเทศ ในภูมิภาคเพื่อความมั่นคง ทางเศรษฐกิจและสังคม	■ พัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะรูปแบบบริการขนส่งทั้งทางถนนรถไฟ รถไฟรางคู่ รถไฟความเร็วสูง และการขนส่งทางน้ำ/การเดินเรือชายฝั่ง ตลอดจนการพัฒนาด้านศุลกากรชายแดน ศูนย์เศรษฐกิจชายแดนและการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนที่รวดเร็วที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาระบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่ายธุรกิจของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันและเกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุน การทำธุรกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพความเชื่อมโยงระบบการขนส่ง ระบบอำนวยความสะดวกการเดินทางการค้าและการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดนโดยใช้ศักยภาพการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานในทุกแนวพื้นที่เศรษฐกิจที่มีอย่างสูงสุด โดยมีการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงในภาพรวมของประเทศและการเชื่อมโยงในแต่ละแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละอนุภูมิภาคและระหว่างอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียนและพัฒนาความเชื่อมโยงต่อเนื่องตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน รวมทั้งแผนความเชื่อมโยงกับระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของอนุภูมิภาคข้างเคียง พร้อมทั้งคำนึงถึงยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของประเทศมหาอำนาจของโลกและขั้วอำนาจใหม่ในเอเชียในประเทศเพื่อนบ้านของไทยและแผนงานของประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศทั้งที่ได้นำเสนอในกรอบความร่วมมือกับไทยและที่ยังมิได้นำเสนอและอาจเสนอในอนาคตโดย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
	รัฐลงทุนนำในโครงการที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศในแต่ละพื้นที่เศรษฐกิจพร้อมทั้งเปิดโอกาสการร่วมลงทุนแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ▪ พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนา ระบบคมนาคมขนส่งระบบโลจิสติกส์มาตรฐาน การให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ชี้ความสามารถของบุคลากร และผู้ประกอบการท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้าการลงทุนการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงและมีมาตรการรองรับที่เหมาะสมต่อผลกระทบเข้าสู่ประเทศโดยส่วนรวมอันอาจเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน การขนย้ายยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดนเข้าสู่พื้นที่อื่นๆของประเทศ ทั้งนี้ ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน จะต้องคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ มีแผนบูรณาการด้านการบริหารจัดการและพัฒนาด้านแรงงานเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านตามกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่างๆ และความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามแผนแม่บทการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนและยุทธศาสตร์ในภาพรวมอื่นๆ
6) ยุทธศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	▪ พัฒนากองทุนคาร์บอนเพื่อเป็นแหล่งรับซื้อคาร์บอนเครดิต และคาร์บอนออฟเซตในประเทศตลอดจนการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งตลาดคาร์บอนของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ▪ พัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะความร่วมมือในการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างยั่งยืน อาทิ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
	ด้านทรัพยากรน้ำความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างแนวร่วมเพื่อ สร้างอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ ด้านการค้าการลงทุนและ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดเตรียมแผนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประเทศทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย จะปรากฏอยู่ในทุกยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างมาก โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้ระบุไว้ในแนวทางการ ดำเนินงานที่สำคัญ “การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยผลักดันให้ไทยมี บทบาทหน้าที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศในประชาคมอาเซียนซึ่งจะต้องมีการเตรียมการ ได้แก่

1) พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการร่วม พัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจภาคการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปรวมทั้งผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาคมอาเซียนให้ได้รับข้อมูล และศึกษากฎระเบียบและข้อตกลงต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมอย่าง ชัดเจน การสร้างความรู้และสมรรถนะในการแข่งขันในระบบเสรีเพื่อเตรียมความพร้อมของธุรกิจในการ ได้ประโยชน์จากความเป็นเสรีทั้งด้านการค้าการลงทุนและบริการ การเสริมสร้างความรู้ด้านทรัพย์สิน ทางปัญญาตลอดจนแนวทางการขยายตลาดตามโอกาสและข้อตกลงใหม่ๆที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งมีระบบ การเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับโครงสร้างและการแข่งขันพร้อมทั้งเตรียมการรองรับ ผลกระทบในด้านการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าเกษตรพลังงานและโอกาสในการเกิดการขาดแคลนสินค้า เกษตรอื่นเนื่องจากการเคลื่อนไหวเสรีของสินค้าโดยแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ผลิตรายใหญ่

2) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็น ที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานทักษะด้านภาษาและความรอบรู้ด้าน ภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในภูมิภาคอาเซียนโดยไทยมีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ

3) กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการเพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินและก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกำหนดระบบบริหารจัดการร่วมด้านการพัฒนาทักษะและด้านคุณสมบัติของแรงงานนำเข้าเพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการสำหรับทุกประเทศ

2.) นโยบายและกลไกรัฐบาลต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.1) นโยบายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังต่อไปนี้

หัวข้อ	รายละเอียด
■ เร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน	โดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยายการค้าการลงทุน และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน
■ สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน	เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ และเตรียมความพร้อมทุกภาคส่วนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และความมั่นคง
■ ใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาค	เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการขยายฐานเศรษฐกิจทั้งการผลิต และการลงทุน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่อยู่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและเมืองชายแดน

2.2) คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

ตามที่ประมุขรัฐหรือหัวหน้ารัฐบาลของประเทศรัฐสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้ร่วมกันลงนามประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ณ สิงคโปร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อประโยชน์ของประชาชนอาเซียนรุ่นปัจจุบันและอนาคตให้มีการดำรงชีวิตที่ดี มีประชาชนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน โดยจะต้องเร่งสร้างประชาคมที่ประกอบด้วย ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ภายในปี 2558 นั้น กฎบัตรอาเซียนข้อ 13 ระบุให้รัฐสมาชิกอาเซียนแต่ละรัฐจัดตั้งสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักระดับชาติในการขับเคลื่อนและผลักดันให้ทุกภาคส่วนของสังคมสามารถดำเนินงานในกรอบความร่วมมือกับอาเซียนในทุกมิติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเพื่อตอบสนองเป้าหมายของอาเซียนที่ต้องการเป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ดังกล่าว โดยสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพและช่วยกำหนดนโยบายสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนยังระบุให้รัฐมนตรีต่างประเทศเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะมนตรีประสานงานอาเซียนซึ่งมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประสานประเด็นที่คาบเกี่ยวกัน (Cross-cutting issues) กระทรวงการต่างประเทศจึงได้เสนอให้มีคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกฎบัตรอาเซียนที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบาย รวมทั้ง เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในการประสานนโยบายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศ การประสานงานระดับชาติเกี่ยวกับข้อตัดสินใจของอาเซียน และการดำเนินงานตามแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและ วัฒนธรรม ในฐานะคณะมนตรีประสานงานอาเซียนให้เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของไทย

ในการนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (นายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 จึงมีมติอนุมัติจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติเพื่อให้เป็นกลไกสำหรับการตัดสินใจในด้านนโยบายร่วมกันในประเด็นที่สำคัญ ๆ รวมทั้งมีการประสานงานในระดับสูง เพื่อให้การเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนเป็นไปอย่างมีเอกภาพ

คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานกรรมการปลัดกระทรวงการต่างประเทศหรือผู้แทน เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงหรือผู้แทน จำนวน 19 คน ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ประธานสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ร่วมเป็นกรรมการ อธิบดีกรมอาเซียน เป็นกรรมการและเลขานุการ รองอธิบดีกรมอาเซียน จำนวน 2 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ รวมองค์ประกอบคณะกรรมการทั้งสิ้น 27 คน มีอำนาจหน้าที่ ได้แก่

(1) กำหนดหรือเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และท่าทีของไทยในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมืออาเซียน

(2) ประสานนโยบายและท่าทีในการดำเนินการต่าง ๆ ในกรอบความร่วมมืออาเซียน

(3) เตรียมความพร้อมให้หน่วยงานต่าง ๆ ในการเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน

(4) แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนภาคประชาสังคม

(5) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

นอกจากนี้ในระดับกระทรวง ทุกหน่วยงานยังมี ASEAN Unit เป็นกลไกการประสานงาน (Focal Point) เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการกำหนด ประสานงาน และนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดระบบการติดตามประเมินผลในระดับประเทศต่อไป

2.3) ASEAN First Policy

นอกเหนือจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาแล้ว รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของอาเซียนโดยใช้นโยบาย **ASEAN First Policy** หรือ **อาเซียนต้องมาก่อน** เพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ในการสร้างพันธมิตรในระดับภูมิภาค สร้างโอกาส และลู่ทางในด้านการค้าและการลงทุน ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการในประเทศให้สามารถปรับตัว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรวมตัวอย่างแน่นแฟ้นของอาเซียนจะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และช่วยสร้างอำนาจในการต่อรองในกรอบการเจรจาระดับภูมิภาค และพหุภาคี โดยพื้นฐานที่แข็งแกร่งนี้จะทำให้การเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ ของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ขณะนี้ รัฐบาลมีโครงสร้างเครือข่ายและขยายความร่วมมือทางธุรกิจใน

อาเซียน หรือ ASEAN Hub โดยมีกระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีต่ออาเซียนไว้ 4 ด้าน คือ

(1) **การเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน** คือ ต้องทำให้อาเซียนเป็นทั้งพันธมิตรและหุ้นส่วนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตู (Gateway) ของอาเซียนทั้งการค้าและการลงทุนโดยใช้เวทีทวิภาคีที่มีอยู่และความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคต่างๆ เช่น ACMECS GMS และ IMT-GT เป็นตัวช่วยผลักดัน และต้องเปลี่ยนแนวคิดการมองอาเซียนจากคู่แข่งมาเป็นหุ้นส่วน โดยการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นทั้งแก่คนไทย และผู้ประกอบการไทยโดยการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน การเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าเกษตรที่ขาดแคลน และการเชิญชวนประเทศที่สามเข้าร่วมในการพัฒนา

(2) **การเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ** เนื่องจากประเทศในอาเซียนมีความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป ทั้งกลุ่มที่มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยี กลุ่มที่เป็นฐานการผลิต และกลุ่มที่มีทรัพยากรและแรงงานสำหรับการผลิต ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ของแต่ละประเทศให้เหมาะสม

(3) **การเป็นฐานการผลิตให้อุตสาหกรรมไทย** ประเทศไทยควรพิจารณาเรื่องการย้ายฐานการผลิตของบางอุตสาหกรรมออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน และแรงงานกึ่งฝีมือ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร สิ่งทอ เพอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์ไม้ หรือร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

(4) **การเป็นตลาดที่มีประชากรกว่า 580 ล้านคน** โดยไทยจะต้องรักษาตลาดเดิม และขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้น

นอกจากนี้ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2550 ประกอบไปด้วยผู้แทนจากกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานและเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2554 กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และสร้างการเตรียมความพร้อมแก่ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ด้วยการสนับสนุนข้อมูล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการค้า และการลงทุนที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงต่างๆ ให้สามารถกำหนดมาตรการทั้งเชิงรุกและเชิงรับในการดำเนินธุรกิจ/ กิจการต่อไป

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับกระทรวงมหาดไทย

แม้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกระทรวงมหาดไทยโดยตรงในเชิงการขับเคลื่อนหรือดำเนินการให้เป็นไปตามพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย แต่ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจสำคัญในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปรับตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบที่จะเกิดขึ้นในระดับประเทศ หน่วยงาน พื้นที่ และประชาชน ก็ย่อมจะเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันหรือเป็นแรงสนับสนุนที่จะทำให้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทยเป็นไปอย่างราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกัน การศึกษา วิเคราะห์ถึงผลกระทบทางอ้อมที่จะเกิดขึ้นจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจกันนับเป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนองค์กรของกระทรวงมหาดไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก เพื่อให้การดำเนินภารกิจประสบความสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป

1) แนวคิดการวิเคราะห์ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย

2) สถานะกระทรวงมหาดไทยต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.1) อำนาจหน้าที่กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

2.2) พันธกิจ

(1) กำกับดูแล จัดระบบการบริหารการปกครองส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) รักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายใน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ

(3) อำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับพื้นที่

(4) ส่งเสริมการพัฒนาเมือง โครงสร้างกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(6) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(7) ให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

2.3) ข้อคิดเห็นของบุคลากรกระทรวงมหาดไทยต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์สถานภาพของกระทรวงเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2555-2558 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในประเด็นการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะสร้างโอกาสและผลกระทบต่อกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

ตาราง: การวิเคราะห์สมรรถนะองค์กรเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
▪ กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการสื่อสารจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เช่น Video Conference Mahadthai Channel ▪ จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถจัดทำคำของบประมาณ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ ▪ มีกลไกและเครือข่ายการบริหารงานที่กว้างขวางครอบคลุมถึงระดับพื้นที่และใกล้ชิดประชาชน ▪ เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงาน/ โครงการ/ งบประมาณส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในระดับพื้นที่	▪ บุคลากรมีทักษะด้านภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ ▪ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ▪ บุคลากรขาดความรู้/ ความสนใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับอาเซียน และกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคอื่นๆ ▪ ขาดกลไกการทำงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ชัดเจน ▪ การบริหารงานกลุ่มจังหวัดยังขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากส่วนราชการในสังกัดและส่วนราชการอื่นในพื้นที่
โอกาส	ภัยคุกคาม
▪ การพัฒนา OTOP เพื่อส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ▪ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจ เมืองชายแดน และโครงสร้างพื้นฐานจากการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ▪ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเป็นการสร้างโอกาสการพัฒนาของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และการดำเนินงานในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย	▪ ผลกระทบด้านแรงงานข้ามชาติ ยาเสพติด อาชญากรรม และโรคระบาด ที่จะเกิดขึ้นจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ▪ การขยายตัวของเมืองอย่างไร้การวางแผนและการจัดระบบตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

3) แนวโน้มผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทย

เมื่อนำแนวโน้มการพัฒนาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนข้างต้นมาวิเคราะห์ร่วมกับบทบาทภารกิจของกระทรวงมหาดไทยแล้วสามารถสรุปแนวโน้มผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อกระทรวงมหาดไทยได้ ดังต่อไปนี้

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
1) การขยายตัวด้านการค้า การลงทุน และการบริการ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี	1.1) การรักษา ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายใน	▪ <u>ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security Issues)</u> การเป็นประชาคมเศรษฐกิจสามารถส่งผลกระทบทางอ้อมให้เกิดปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security) เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบนำเข้า/เคลื่อนย้ายสินค้าผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถแอบแฝงมากับการลงทุน หรือการทำการค้ากับต่างประเทศ ▪ <u>งานทะเบียน</u> แม้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีการทำข้อตกลงให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอย่างเสรีใน 7 สาขาวิชาชีพ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปัตยกรรม บัญชี และการสำรวจ อย่างไรก็ตาม ในระยะเฉพาะหน้า การเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศต่างๆ รวมทั้งไทยจะส่งผลให้เกิดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่จากภาครัฐและเอกชน เช่น ถนน ท่าเรือ โรงงาน สถานประกอบการ เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นโอกาสให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูกและผิดกฎหมายจากประเทศอื่นเข้ามาทำงานรับจ้างเป็นแรงงานให้กับผู้ประกอบการภายในประเทศมากขึ้น

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		ขณะเดียวกันการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเสรีในปี 2558 ยังจะก่อให้เกิดย้ายถิ่นฐานของผู้ประกอบอาชีพตามข้อตกลง เช่น แพทย์ วิศวกร ที่สามารถเข้ามาทำงานและพำนักรในประเทศไทยมากขึ้น ดังนั้น งานทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยจึงได้รับผลกระทบในแง่การบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย และป้องกันมิให้มีการหาประโยชน์จากระบบทะเบียนและบัตรของประชาชน
	1.2) การบูรณาการการบริหารราชการส่วนกลาง-ภูมิภาค-ท้องถิ่นในระดับพื้นที่	■ การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประชาคมเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดตั้งฐานการผลิต ดังนั้น การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและแสวงหาโอกาสเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาพื้นที่ ดังนั้น จังหวัดในฐานะหน่วยงานหลักในการบูรณาการยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่จึงควรเร่งรัดดำเนินการทบทวนศักยภาพการพัฒนาของพื้นที่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนแผนพัฒนาท้องถิ่นปัจจุบัน พร้อมทั้งร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		■ การค้าชายแดน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะก่อให้เกิดการขยายตัวของระบบการค้าชายแดนขนานใหญ่ เนื่องจาก การขจัดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก ทำให้เกิดการขนถ่าย นำเข้าวัตถุดิบ/ สินค้าจากประเทศอื่นที่มีต้นทุนถูกกว่า ดังนั้น พื้นที่ชายแดนจังหวัดที่มีการค้าอยู่แล้วในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับการส่งเสริมการค้าชายกับประเทศเพื่อนบ้านในระดับที่สูงยิ่งขึ้น เช่น การยกระดับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อความสามารถในการแข่งขันและประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจ ขณะที่จังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนที่ยังไม่ได้มีการเปิดเป็นด่านการค้าหรือจุดผ่านแดนก็มีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนให้มีการยกระดับมากขึ้น
	1.3) การพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น	■ การประกอบอาชีพของประชาชน ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการค้า การลงทุน การบริการ และการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเสรี ย่อมเป็นทั้งโอกาสและผลกระทบสำหรับประชากรวัยแรงงานของไทยในพื้นที่ กล่าวคือ หากประเทศไทยมีประชากรวัยแรงงานที่มีคุณภาพ และมีความพร้อมในการปรับตัวก็จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากโอกาสในการประกอบอาชีพที่เปิดกว้างจากการสามารถทำงานในต่างประเทศ หรือการจ้างงานอันเกิดจากการขยายตัวของลงทุนภายในประเทศซึ่งย่อมเป็นการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้ ในทางตรงข้าม การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในภาคการผลิต เช่น ภาคการเกษตร

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		ภาคอุตสาหกรรมบางสาขา จะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายฐานการผลิต สินค้าภายในประเทศถูกตีตลาด รวมทั้งการไม่สามารถผลิตประชากรวัยแรงงานให้ตรงตามความต้องการของตลาดย่อมทำให้ส่งผลต่อการว่างงานของประชาชนได้ โดยสินค้าของประเทศอาเซียนอื่นที่อาจเข้ามาในตลาดในประเทศไทยมากขึ้นในราคาที่ต่ำกว่า และ/หรือ คุณภาพดีกว่านั้น อาทิ สินค้าอุตสาหกรรม เช่น ปิโตรเลียม (จากมาเลเซียและพม่า) เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก (จากมาเลเซีย) ส่วนสินค้าเกษตร เช่น ข้าว (จากเวียดนาม) น้ำมันปาล์ม (จากมาเลเซีย) กาแฟ (จากเวียดนามและอินโดนีเซีย) ชา (จากอินโดนีเซีย) และมะพร้าว (จากฟิลิปปินส์) เป็นต้น ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ย่อมก่อให้เกิดความตึงเครียด และปัญหาสังคมอื่นตามมาได้ เช่น การประท้วงของเกษตรกร การสูญเสียรายได้ การถูกเลิกจ้างหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ เป็นต้น ■ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะกระตุ้นให้เกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เขตเศรษฐกิจแม่สอด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารและแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในอนาคตเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจมีการขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ ซึ่งทำให้การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกันไป ขณะเดียวกันโอกาสในการพัฒนาไปสู่เขตบริหารจัดการพิเศษของจังหวัดใหญ่ๆ หรือ

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		การมีผู้บริหารจังหวัดมาจากการเลือกตั้งก็จะได้รับแรงผลักดันด้วยเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจ และความสามารถในการแข่งขันจากพื้นที่มากยิ่งขึ้น ■ เศรษฐกิจฐานราก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยรวมต่อเศรษฐกิจฐานรากทั้งทางตรงจากการค้า การลงทุน และทางอ้อมจากการท่องเที่ยว และการย้ายถิ่นของนักลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มการผลิตระดับชุมชนในพื้นที่ เช่น กลุ่ม OTOP ยังสามารถได้รับประโยชน์ เช่น การเข้าถึงตลาด และแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ การเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับผู้ประกอบการ รวมทั้งการขยายความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น ■ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ที่เป็นโรงงาน สถานประกอบการ หรือพื้นที่ชุมชนจากการขยายตัวด้านโลจิสติกส์ สามารถส่งผลต่อคุณภาพการพัฒนาโดยรวม นั่นคือ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบทางลบ เช่น เกษตรกรที่สินค้าถูกตีตลาด ผู้ว่างงาน หรือผู้ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสการพัฒนาได้ เช่น บุคคลด้อยโอกาส บุคคลชายขอบ เป็นต้น
2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	2.1) การพัฒนาเมือง โครงสร้างกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	■ การขยายตัวของเมือง ภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity: MPAC) ซึ่งจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างประเทศภายในอาเซียน

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		ไม่ว่าจะเป็นถนน ท่าเรือ และท่าอากาศยาน จะส่งผลกระทบต่อขยายตัวของเมืองของไทย โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นเส้นทางโลจิสติกส์ทางบก เช่น การเกิดใหม่ของสถานประกอบการตามเส้นทางคมนาคม การย้ายถิ่นฐานของประชาชน เป็นต้น ผลดังกล่าวจะทำให้กระทบต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในบริเวณโดยรอบ เช่น การวางผังเมืองที่จะต้องคาดการณ์ถึงการขยายตัวที่จะเกิดขึ้น การวางแผนการใช้ประโยชน์จากที่ดิน การควบคุมการก่อสร้างอาคาร ระบบบำบัด/จัดการน้ำเสีย หรือมลพิษอื่นๆ เป็นต้น เพื่อมิให้การพัฒนาไปกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทางลบ ■ <u>ความต้องการด้านระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</u> การคำนวณการลงทุนเสริมความต้องการสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจดังนี้นอกจากการเตรียมความพร้อมก่อนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว การสร้างหรือรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันหรือดึงดูดนักลงทุนยังเกิดจากปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาประกอบการตัดสินใจด้วย โดยเฉพาะระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง/รองรับกับการใช้ชีวิตของนักลงทุน/นักธุรกิจต่างประเทศที่จะเข้ามาพำนักอาศัยในประเทศไทย เช่น ระบบคมนาคม การบริการทางการแพทย์ สถานศึกษา ความน่าอยู่ของเมือง ความโปร่งใสของการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเสี่ยงต่ออาชญากรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่กระทรวงมหาดไทยต้องคำนึงถึงเพื่อเตรียมการ

แนวนโยบาย AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		รองรับด้วยเช่นกัน
3) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประชาชน	3.1) การอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับพื้นที่	■ การจัดการความขัดแย้ง จากบทเรียนการพัฒนาในอดีต การพัฒนาทางเศรษฐกิจย่อมมีผลกระทบต่อสังคมในด้านอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชุมชน ทำให้โครงการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นอาจได้รับแรงต่อต้านจากประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบในพื้นที่ก่อนการก่อสร้าง หรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบภายหลังจากโครงการที่มีการดำเนินการแล้วเสร็จ เช่น จากโรงงานหรือสถานประกอบการ เป็นต้น ดังนั้น กลไกการจัดการความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ/ภาคเอกชนกับประชาชนหรือระหว่างประชาชนด้วยกันเองจึงต้องมีการเตรียมการ ดังนั้น การกำหนดแนวทางการใกล้เคียงข้อพิพาท หรือแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงและเตรียมการ ขณะเดียวกัน ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกการจัดการความขัดแย้ง และการอำนวยความสะดวกแก่ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เช่น ระบบร้องเรียนร้องทุกข์ ความขัดแย้งระหว่างบริษัทต่างชาติดกับประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น
	3.2) การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ	■ ภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาราชการอาเซียนจะทวีความสำคัญในการติดต่อ การจัดการและประสานงานระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันภายในอาเซียน หากบุคลากรของกระทรวงมหาดไทยยังขาดความรู้ และทักษะด้านภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอก็ย่อมส่งผลต่อ

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		การทำงานกับประเทศอื่นๆ ได้ อันจะนำมาซึ่งการพลาดโอกาสในการสร้างความร่วมมือ/ เก็บเกี่ยวประโยชน์ หรือสูญเสียผลประโยชน์แห่งชาติจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้ ความรู้ความเข้าใจภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งด้านขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ ย่อมทำให้เป็นโอกาสของการสร้างความร่วมมือร่วมกันมากขึ้น ■ <u>การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน</u> ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างผู้บริหารระดับสูงในแต่ละพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดต่อกันมากขึ้น ดังนั้น ในส่วนกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีบทบาทหรือส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น ความร่วมมือระหว่างเมืองพี่เมืองน้อง/เมืองคู่แฝดระหว่างจังหวัดของประเทศต่างๆ ในอาเซียน ทำให้กระทรวงมหาดไทยต้องมีการปรับทักษะความสามารถด้านการต่างประเทศของบุคลากรให้เหมาะสม และทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน ■ <u>การส่งเสริมเป็นประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน</u> ภายใต้ความเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศต่างๆ ย่อมต้องการมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติต่อกันระหว่างประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนของประเทศอาเซียน หรือประเทศนอกภูมิภาค เช่น นักลงทุน พนักงานบริษัท ดังนั้น เมื่อประชาคมอาเซียนเปิดกว้างต่อการเคลื่อนไหวของผู้คนที่

แนวโน้ม AEC	ภารกิจกระทรวงมหาดไทย	ผลกระทบ
		มากขึ้นก็ย่อมต้องทำให้อาเซียนปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานอื่นๆ ที่เป็นสากลในลักษณะกฎเกณฑ์ระเบียบ กฎหมาย และรวมทั้งค่านิยมด้วย ในปัจจุบัน ค่านิยมสำคัญที่แต่ละประเทศต้องเคารพและยึดถือ ได้แก่ หลักประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลหน่วยงานราชการ จะต้องคำนึงถึงหลักดังกล่าวด้วย โดยในบางภาวการณ์ก็อาจมีความขัดแย้งกันได้ อาทิ ผู้อพยพย้ายถิ่นโดยผิดกฎหมายที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยก็จะต้องได้รับการปฏิบัติขั้นต่ำตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล เช่น สิทธิเด็ก สิทธิในการศึกษา และการรักษาพยาบาล ดังนั้น หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องจึงต้องกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการความอิหลักอิเหลื่อนี้อย่างเหมาะสม มิฉะนั้นแล้ว อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของประเทศได้

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านแนวทางการปรับตัวและการใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงมหาดไทย

จากสถานการณ์และความพร้อมของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาและผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนข้างต้น กระทรวงมหาดไทยควรมีการเตรียมความพร้อมเชิงนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการปรับตัว รวมถึงการใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงควรดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการสร้างความพร้อมของกระทรวงมหาดไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกิจกรรม/โครงการ และ
2. กลไกการขับเคลื่อน

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกิจกรรม/โครงการ

แผนปฏิบัติการสร้างความพร้อมกระทรวงมหาดไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ

- 1.1) การสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Organizational Strategic Preparedness Building)
- 1.2) การเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการพื้นที่ (area-based management) ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (Capacity Building for Integrated Regional Administration and Development)
- 1.3) การยกระดับการบริการ และอำนวยความสะดวกประชาชน (Public service Quality Upgrading)

ASEAN Economic Community: AEC

กระทรวงมหาดไทย

1. การสร้างความ
พร้อมเชิงยุทธศาสตร์
ระดับองค์กร
(Organizational
Strategic
Preparedness
Building)

2. การเพิ่มขีด
สมรรถนะการบริหาร
จัดการพื้นที่ในฐานะ
หน่วยงานหลักในการ
บริหารราชการส่วน
ภูมิภาค (Capacity
Building for
Integrated Regional
Administration and
Development)

3. การยกระดับการ
บริการ และอำนวยความสะดวก
เป็นธรรม
ประชาชน (Public
Service Quality
Upgrading)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Organizational Strategic Preparedness Building)

เป้าหมาย: เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างขีดความสามารถปฏิบัติงานของกระทรวงมหาดไทยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค โดยประกอบด้วยแนวทางทั้งในด้านโครงสร้างและระบบการบริหารงานองค์กร บุคลากร รายละเอียดปรากฏตามกลยุทธ์ แผนงาน/โครงการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
กลยุทธ์ที่ 1: การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร	
(1) การสื่อสารภายในองค์กร: กระทรวงมหาดไทยควรหารือร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารภายในองค์กรเกี่ยวกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อสร้างและกระตุ้นความตื่นตัวและความหนักใจในความสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ข้าราชการกระทรวงมหาดไทยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยแนวทางการสื่อสารภายในองค์กรนั้นควรเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนทั้งในด้านองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงาน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศ/กลุ่มความร่วมมืออื่นๆ นอกภูมิภาค	■ โครงการ AEC Alert เพื่อสร้างความตื่นตัว และความตระหนักรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่บุคลากรกระทรวงมหาดไทย โดยโครงการดังกล่าวประกอบด้วย กิจกรรมย่อย คือ (1) จัดทำเอกสารความรู้ วารสาร วีดิทัศน์ (2) สื่อสารองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ กระทรวงมหาดไทยและมหาดไทย Channel (3) จัดกิจกรรม/ เวทีวิชาการเพื่อกระตุ้นความสนใจ และแลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น การเสวนา การประกวดโครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนระดับจังหวัด/กรม เป็นต้น (4) พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ของกระทรวงมหาดไทยทั้งระดับกรม และจังหวัดเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
(2) การเสริมสร้างทักษะภาษาต่างประเทศและการต่างประเทศ: บุคลากรทุกระดับของกระทรวงมหาดไทยควรได้รับการเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการสำหรับประเทศอาเซียน โดยความรู้ภาษาอังกฤษจะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การประชุม การให้บริการของข้าราชการแก่หน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานและประชาชนผู้รับบริการจากต่างประเทศ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การส่งเสริมผลประโยชน์และการสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนาคตต่อไป ยิ่งไปกว่านั้นควรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย	■ <u>โครงการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ</u> มีกิจกรรมย่อย คือ (1) จัดอบรมหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับข้าราชการในแต่ละระดับ (2) จัดอบรมหลักสูตรภาษาต่างประเทศที่สอง/ สาม (พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย จีน) ทั้งในส่วนกลางและจังหวัดชายแดน (3) พัฒนาแหล่งความรู้ภาษาอังกฤษ (ห้องสมุด/ e-learning) (4) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ■ <u>โครงการพัฒนาทักษะการต่างประเทศ</u> มีกิจกรรมย่อย คือ (1) จัดอบรมการเขียนหนังสือราชการ จดหมายภาษาอังกฤษ (2) จัดอบรมทักษะความรู้ด้านการต่างประเทศสำหรับข้าราชการระดับต่างๆ (3) จัดอบรมทักษะการประชุมระหว่างประเทศ ■ <u>โครงการพัฒนาความรู้ด้านการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ</u> โดยออกแบบเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับข้าราชการระดับต่างๆ
(3) การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม: ในระดับหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยควรดำเนินการส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจอันดีทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศ	■ <u>โครงการอาเซียนศึกษา (ASEAN Study): เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ อนาคตเพื่อแบ่งปัน อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน</u> มีกิจกรรมย่อย คือ (1) ส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ เช่น การ

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
อาเซียนเพื่อพัฒนาทัศนคติเชิงบวก และการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันและการสร้างความร่วมมือในอนาคต	บรรยายพิเศษ เป็นต้น (2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนบุคลากร การศึกษาดูงาน ระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงที่มีการกิจคล้ายคลึงกันของประเทศในอาเซียน
กลยุทธ์ที่ 2: การพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการ	
(1) การสร้างขีดความสามารถสมรรถนะของกลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย: เพื่อให้การเตรียมความพร้อมและพัฒนา ระบบบริหารจัดการภายใต้กรอบอาเซียนของ กระทรวงมหาดไทยมีเจ้าภาพที่ชัดเจน กระทรวงมหาดไทยควรมอบหมายให้กลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ประสานงานร่วมกับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานในสังกัด สป. ในการดำเนินการภายใต้กรอบอาเซียน โดยควรเสริมสร้างสมรรถนะของกลุ่มงานที่จัดตั้งขึ้นแล้วในปัจจุบันให้มีความพร้อมในการทำงานมากที่สุด	▪ <u>โครงการเสริมสร้างสมรรถนะกลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศ สป.มท.</u> ในช่วงเตรียมความพร้อมของ กระทรวงมหาดไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กระทรวงมหาดไทยควรมีการเตรียมพร้อมด้านองค์กรและระบบการบริหารโดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดสมรรถนะการทำงานของ กลุ่มงานอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสรรกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ และความสนใจด้านภาษาต่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ให้ครบตามกรอบอัตรากำลังที่กำหนด การจัดแบ่งภารกิจด้านอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในสังกัด สป. และหน่วยงานอื่นๆ ในสังกัด สป. ให้มีความชัดเจน และการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เพิ่มสูงขึ้น
(2) สร้างความเข้มแข็งเชิงบทบาทของกลุ่มภารกิจ (Functional Cluster): กระทรวงมหาดไทยจำเป็นต้องปรับองค์กร เพื่อให้สามารถสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนเชิงนโยบายในภาพรวมได้ โดยกลไกส่วนหนึ่ง ได้แก่ การเสริมสร้างบทบาทการทำงานของกลุ่มภารกิจร่วมกับกรมภายในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความร่วมมือ	▪ <u>โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบทบาทกลุ่มภารกิจ</u> เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มภารกิจกับผู้แทนกรมในสังกัด กระทรวงมหาดไทยอย่างเป็นระบบและเกิดการทำงานเชิงรุก เพื่อให้การกำหนดโครงการ การนำส่งผลผลิต หรือดำเนินนโยบายของกระทรวง

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
ระหว่างกันในการออกแบบและกำหนดแผนงาน/โครงการ ขณะเดียวกันก็ต้องเสริมสร้างการบูรณาการการทำงานระหว่างกลุ่มภารกิจด้วย เพื่อให้การทำงานของกระทรวงมหาดไทยเกิดการดำเนินงานข้ามสายงานซึ่งกันและกัน	มหาดไทยเป็นไปในลักษณะข้ามสายงาน และไม่ยึดติดกับขอบเขตระดับกรมเท่านั้น โดยกลุ่มภารกิจกับกรมจะต้องทำงานกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้นในโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะการจัดทำ/ ทบทวนแผนยุทธศาสตร์กระทรวง การวางแผนเพื่อการติดตามและประเมินผล และการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่นๆ เช่น องค์กรระหว่างประเทศเพื่อผลักดันโครงการสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของกระทรวง เป็นต้น
กลยุทธ์ที่ 3: การปรับเปลี่ยนเชิงนโยบาย ระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	
(1) การสร้างบทบาทนำและส่งเสริมความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำมาซึ่งผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากต่างประเทศ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบทบาทในระดับระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น อาทิ การเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับนานาชาติในสาขาความร่วมมือที่รับผิดชอบ การผลักดันยุทธศาสตร์ระดับประเทศและบทบาทของไทยในด้านที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ภายใต้ประชาคมอาเซียนปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานประสานงานหลัก (Focal Point) 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาชนบทและจัดความยากจน และภัยพิบัติ ภายใต้เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมซึ่งย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น การเรียนรู้ทำความเข้าใจ	▪ <u>โครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อจัดทำแผนการพัฒนามาตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย</u> โดยเริ่มจากการจัดทำสมุดปกขาว (White paper) ในระดับกระทรวงมหาดไทยในด้านที่กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของประเทศในระดับอาเซียน ซึ่งก็คือ การพัฒนาชนบทและจัดความยากจน และภัยพิบัติ จากนั้นจะเป็นการนำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อเสนอแนะและกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อนำเสนอในระดับรัฐบาลต่อไป ด้วยการทำงานลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้กระทรวงมหาดไทยสามารถแสดงบทบาทเชิงนโยบายในระดับต่างประเทศที่ในอนาคตยังสามารถพัฒนาความร่วมมือไปยังด้านอื่นๆ หรือพัฒนาสาขาความร่วมมือให้ประสบความสำเร็จได้

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
เข้าใจความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นภายในประเทศ ก็จะช่วยให้การกำหนดแนวทางการพัฒนาชนบท และแก้ปัญหาความยากจนหรือการจัดการภัยพิบัติที่ดีเป็นไปอย่างสอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	
(2) งานทะเบียน: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน/ การย้ายถิ่นฐานโดยเฉพาะแรงงานผิดกฎหมาย ดังนั้น งานทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศจึงต้องมีการวางแผนและเตรียมการรองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันมิให้บุคคลที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีการสวมสิทธิบัตรประชาชนเพื่อเป็นพลเมืองไทยซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคง และสังคมตามมา เช่น เด็กไร้สัญชาติ การค้ามนุษย์ เป็นต้น นอกจากนี้งานทะเบียนอื่นๆ เช่น ตัวรูปพรรณสัณฐานใต้ความรับผิดชอบของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะต้องมีการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตให้มีความรัดกุมถูกต้อง และโปร่งใส เพื่อมิให้เกิดการลักลอบค้าสัตว์โดยผิดกฎหมายบริเวณชายแดน	■ โครงการเชื่อมโยงระบบและฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร โดยมุ่งพัฒนาฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และปลอดภัยสูง รวมทั้งพัฒนาการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรให้เชื่อมโยงเข้ากับการบริการประชาชนและการรักษาความมั่นคงของชาติด้านอื่นๆ ด้วย ในการนี้ กระทรวงมหาดไทยควรแสดงบทบาทนำในการร่วมมือกับกระทรวงอื่นๆ เพื่อวางแผนการจัดเก็บและใช้ฐานข้อมูลทางทะเบียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศต่อไป ขณะที่งานทะเบียนเพื่อความมั่นคงควรต้องมีการระดมความเห็นเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพพร้อมๆ กันไป
(3) การพัฒนาระเบียบ กฎหมายภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย: โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยมีระเบียบ กฎหมายในฐานะเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้การปรับเปลี่ยน/	■ โครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เพื่อพัฒนากฎหมายภายใต้อำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย โดยเชิญผู้แทน/ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจากส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยระดมความคิดเห็น

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
เตรียมความพร้อมของกระทรวงมหาดไทยเป็นไปอย่างสมบูรณ์ รอบด้าน และสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานในระยะยาวต่อไป	และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายที่แต่ละส่วนราชการในสังกัดรับผิดชอบเพื่อศึกษาปัญหา และข้อจำกัดของระเบียบกฎหมายที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 เป็นต้น ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้และกำหนดแนวทางการพัฒนากฎหมาย อาทิ การจัดทำแผนพัฒนากฎหมายกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น
กลยุทธ์ที่ 4: การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)	
(1) การศึกษาวิจัยพลวัตท้องถิ่น/อาเซียน: เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงแห่งการเรียนรู้ โดยสามารถพัฒนาองค์กรบนพื้นฐานของข้อมูลทางวิชาการ และสามารถรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ อย่างเท่าทัน รวมทั้งมีข้อมูลคาดการณ์สำหรับการวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบายภายในกระทรวงในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่กระทรวงมหาดไทยต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยพลวัตของจังหวัด ท้องถิ่น พื้นที่ชายแดน และประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และจริงจัง	■ <u>โครงการวิจัยศึกษาวิจัยพลวัตท้องถิ่น/อาเซียน</u> เป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละระดับ คือ ท้องถิ่น พื้นที่ชายแดน และประเทศเพื่อนบ้าน โดยนอกเหนือวัตถุประสงค์ในเชิงการปรับเปลี่ยนเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ อำเภอ ยุทธศาสตร์ต่อประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการของประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่ในภาพรวม เช่น ความต้องการของภาคประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่ในรูปแบบพิเศษ หรือ ต้องการผู้นำพื้นที่ที่มาจากทางเลือกตั้ง เป็นต้น การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจพลวัตเหล่านี้จะสามารถทำให้กระทรวงมหาดไทยสามารถป้องกัน/ เตรียมการได้อย่างเหมาะสม

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
(2) การศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่: ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มาพร้อมกับการแข่งขันจะทำให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตนให้มากขึ้น ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ แรงกดดันเกี่ยวกับระบบการบริหารทั้งส่วนกลางและภูมิภาคให้สอดคล้องกับแรงผลักดันทางเศรษฐกิจที่จะเกิดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงไม่เพียงแต่ต้องปรับเปลี่ยนเชิงยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องวางแผนการทำงานเชิงรุกเพื่อปรับ/ เปลี่ยนระบบการบริหารราชการ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคที่กระแสการกระจายอำนาจ การจัดการตนเองจะมีความเข้มข้นมากขึ้น	■ โครงการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ จะเป็นการทำงานเชิงรุกของกระทรวงมหาดไทย ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการปรับเปลี่ยนองค์กรในระยะยาว โดยจะเป็นการสำรวจ/ รวบรวม ปัญหา และข้อจำกัดของระบบการบริหารจัดการพื้นที่ในปัจจุบัน ข้อเสนอจากภาคส่วนต่างๆ ในประเทศ รวมทั้งตัวแบบการบริหารจัดการพื้นที่ในต่างประเทศ โดยในท้ายที่สุด การวิจัยอย่างต่อเนื่องจะทำให้กระทรวงมหาดไทยเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ของประเทศ และสามารถให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศอย่างมีน้ำหนักได้ในอนาคต
(3) การสร้างช่องทางเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในหลายระดับ โดยเฉพาะในระดับจังหวัดที่จะได้รับผลกระทบแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการสร้างศูนย์กลางด้านข้อมูลระดับกระทรวงเพื่อติดตามการปรับตัวของจังหวัด กรม และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย การจัดข้อมูลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (อาทิ การลงนามความตกลงบ้านพี่เมืองน้อง) ที่เกิดขึ้นแล้วในระดับพื้นที่ ตลอดจนการจัดการ/ แลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ระหว่างพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ จะทำให้กระทรวงมหาดไทยสามารถ	■ โครงการ AEC Intelligence เป็นการจัดสร้างฐานข้อมูลระดับกระทรวงที่เชื่อมโยงไปยังกรม จังหวัด และรัฐวิสาหกิจในสังกัด เพื่อเป็นทั้งฐานข้อมูลด้านนโยบาย/ โครงการ/ กิจกรรมของส่วนราชการเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนระหว่างส่วนราชการ และเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ โดยจะช่วยให้เกิดการไหลเวียน การแลกเปลี่ยน และการจัดการความรู้ภายในองค์กรที่สามารถนำไปต่อยอดพัฒนาด้านนโยบาย ระบบการบริหาร และบุคลากรได้

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
มีข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการบริหารงานต่อไป	
กลยุทธ์ที่ 5 :การพัฒนาภาพลักษณ์องค์กร	
(1) เว็บไซต์: เว็บไซต์เป็นช่องทางการสื่อสารขององค์กรที่จะมีความสำคัญมากขึ้น เพราะไม่เพียงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับส่วนราชการ ภาคเอกชน หรือประชาชนในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางสำหรับชาวต่างประเทศที่ต้องการศึกษาข้อมูลองค์กรที่เกี่ยวข้องด้วย การสามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของชาวต่างประเทศจะทำให้กระทรวงมหาดไทยสามารถเชื่อมโยงกับโลก สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดรับมากกว่าปิดกั้น และช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม	■ โครงการพัฒนาเว็บไซต์ กระทรวงมหาดไทย และส่วนราชการในสังกัด (1) การพัฒนาเว็บไซต์กระทรวงมหาดไทย (2) การจัดทำเว็บไซต์หน้าภาษาอังกฤษของกระทรวงมหาดไทย และส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง
(3) เทคโนโลยีสารสนเทศ: โดยเป็นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาสมรรถนะองค์กร และการพัฒนาการบริการประชาชน	■ โครงการพัฒนาระบบการติดต่อ สื่อสารด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การพัฒนาระบบการอบรมทางไกล แก่ข้าราชการระดับจังหวัด อาทิจ การบรรยายพิเศษที่มีการถ่ายทอดไปยังจังหวัดต่างๆ มากขึ้น การพัฒนาระบบ E-Office ของกระทรวง-มหาดไทย และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีข้อมูลการดำเนินงานสำคัญของกระทรวง กรม และจังหวัดที่เชื่อมโยงกัน
(4) อาคารสถานที่: เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่การติดต่อราชการจากชาวต่างประเทศที่จะมีมากขึ้น	■ โครงการพัฒนาสถานที่ราชการ ได้แก่ การจัดทำป้ายชื่อภาษาอังกฤษสถานที่ราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: การเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการพื้นที่ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (Capacity Building for Integrated Regional Administration and Development)

เป้าหมาย: เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้หลัก area-based approach ให้สอดคล้องกับศักยภาพการพัฒนาระดับจังหวัด และปัญหาความต้องการของประชาชน

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
กลยุทธ์ที่ 1: การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารราชการส่วนภูมิภาค	
(1) สถานะ โครงสร้างและระบบบริหารงาน จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด: กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะระดับจังหวัดจะมีบทบาทมากขึ้นในการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการต่างประเทศเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนผู้ว่าราชการจังหวัด หรือส่วนราชการอื่นๆ ในจังหวัดด้านการติดต่อ ประสานงานที่จะมีมากขึ้น ขณะที่การบริหารงานจังหวัดซึ่งจะมีการเพิ่มขึ้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น สมาคมผู้ประกอบการจากประเทศเพื่อนบ้านในจังหวัดที่มีการค้า การลงทุนหนาแน่น เป็นต้น ก็ต้องเปิดโอกาสให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การให้ความเห็นต่อการพัฒนาจังหวัดมากขึ้น	▪ โครงการขยายกลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์นำร่อง โดยจัดตั้งฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ขึ้นอย่างเป็นทางการในสำนักงานจังหวัด หรือสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยนำร่องในจังหวัดชายแดนที่มีจุดผ่านแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน จังหวัดท่องเที่ยว รวมทั้งจังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจอื่นๆ และดำเนินการประเมินผลเพื่อพัฒนาและขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ ต่อไป
(2) ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด: โอกาสและผลกระทบจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้จังหวัด/ กลุ่มจังหวัดต้องมีการทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัดเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยจะต้องเกิดขึ้นภายใต้การศึกษาผลกระทบระดับพื้นที่ที่มีความ	▪ โครงการ Workshop การปรับยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด สู่ความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียน ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบ ดูแลความอยู่ดีกินดีของประชาชน กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะจังหวัดจึงต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
เฉพาะเจาะจง เช่น จังหวัดชายแดน จังหวัดซึ่งเป็นทางผ่านของเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ จังหวัดศูนย์กลางการลงทุนทาง อุตสาหกรรม/การเงิน เป็นต้น และการกำหนด Development Positioning ร่วมกันระหว่างส่วนราชการ (ทั้งระดับกระทรวงและระหว่างกระทรวง) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตกรณีสินค้าภายในจังหวัดมีแนวโน้มที่จะถูกดีดตลาดจากประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มโอกาสการขยายตลาด การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าพื้นบ้าน รวมไปถึงการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการวางแผนการพัฒนาเมือง	โครงสร้างการผลิตภายในจังหวัดให้เข้าใจจุดแข็งจุดอ่อนเพื่อกำหนดแนวทางการปรับเปลี่ยน และพัฒนาอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบอย่างฉับพลันแก่ประชาชนในพื้นที่ ขณะเดียวกันก็เพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์สูงสุดจากโอกาสการพัฒนาที่จะมาถึงอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน หลักการสำคัญของการกำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัดจึงต้องคำนึงถึงทั้ง Area-oriented, People-oriented และ Market-oriented
กลยุทธ์ที่ 2: การกระชับความร่วมมือระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดกับภาคส่วนอื่นๆ	
(1) รัฐ-เอกชน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันจะทำให้การเตรียมความพร้อมของกระทรวงมหาดไทยสามารถนำมาซึ่งประโยชน์แก่การพัฒนาพื้นที่ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชน เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การอำนวยความสะดวก/ สนับสนุนการประกอบธุรกิจ เช่น การเตรียมพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น	■ โครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ภาครัฐและเอกชน (1) การแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างภาคธุรกิจกับภาครัฐในระดับจังหวัด (2) CEO Forum เวทีสำหรับผู้บริหารจังหวัดจากทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อแสดงวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและการเตรียมพร้อม

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
(2) ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด (ROC): เนื่องจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำมาซึ่งการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชายแดน ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายให้เกิดการทำงานด้านต่างประเทศเชิงรุก ระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดกับเอกอัครราชทูต จึงควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพิจารณา ทบทวน/ พัฒนาความร่วมมือระหว่างกระทรวงที่จริงจังขึ้นอีกครั้ง ขณะเดียวกันศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดที่มีอยู่ คือ ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด (ROC) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและมีการกำหนด ทิศทางในอนาคตอย่างเหมาะสมเพื่อให้การพัฒนา ยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทย	■ โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด (ROC) (1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับภาค เพื่อสนับสนุนการทำงานของจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด (2) การประสานงานเพื่อสร้างเวทีการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และภาคเอกชนไทยและต่างประเทศ (3) การวิจัยระดับพื้นที่ของไทยและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสนับสนุนการทำงานของจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด
(3) การบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: โดยจะช่วยให้ภาครัฐมีบทบาทการทำงานที่สนับสนุนการทำงานของภาคเอกชน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีมากยิ่งขึ้น	■ โครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนระดับท้องถิ่น (1) การเตรียมความพร้อมแก่ผู้บริหาร และบุคลากรทั้งความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานที่จำเป็น (2) การบูรณาการยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ระหว่างจังหวัด/ อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: การยกระดับการบริการและอำนวยความสะดวกเป็นธรรมประชาชน (Public Service Quality Upgrading)

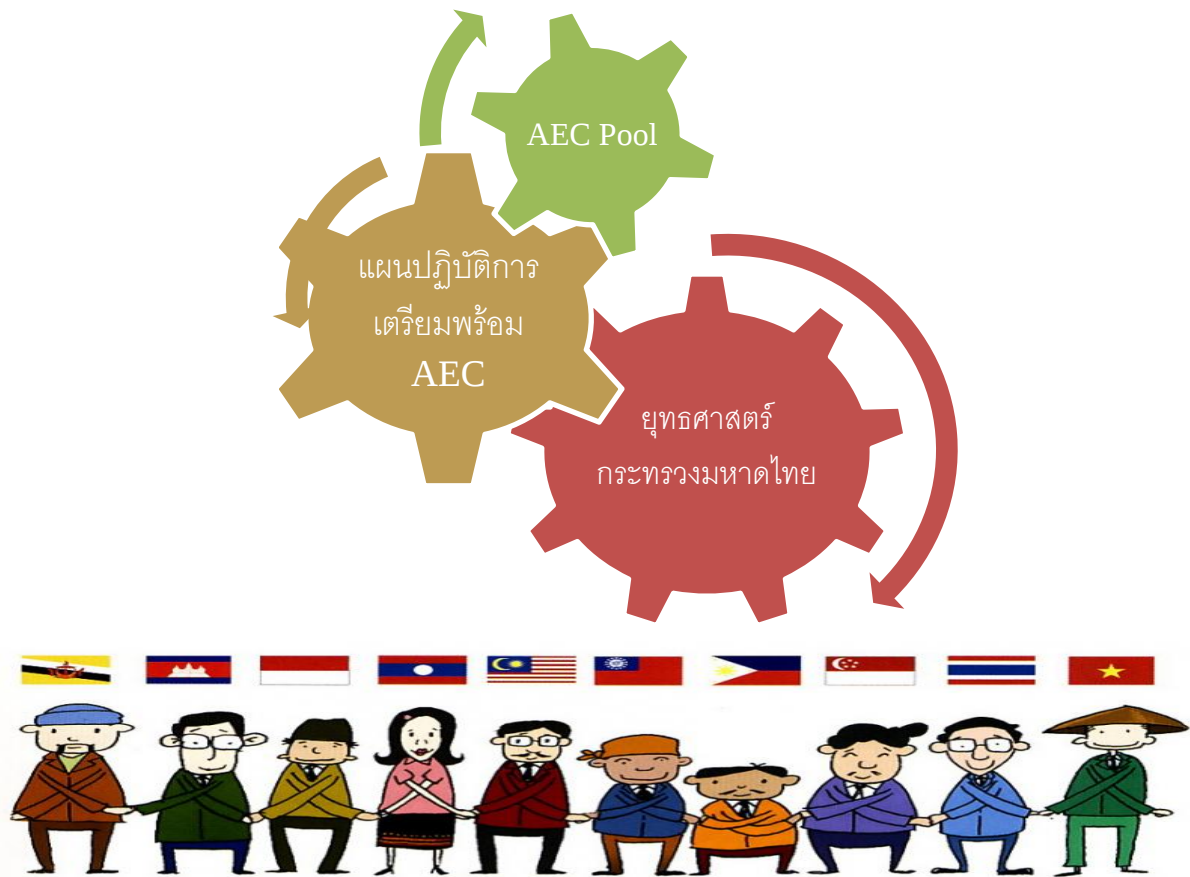
เป้าหมาย: เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของรัฐสามารถตอบสนองความต้องการสูงสุดของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
กลยุทธ์ที่ 1: การพัฒนาการบริการประชาชน	
(1) ข้อมูลและช่องทางการให้บริการ: เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงมหาดไทยจึงต้องพัฒนาทั้งข้อมูลเกี่ยวกับงานบริการและช่องทางการบริการ เช่น การให้ข้อมูลงานบริการที่มีความครบถ้วน เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและจะเป็นการสร้างความโปร่งใสในการบริการด้วย	▪ โครงการศึกษาการพัฒนากระบวนการกระทรวงมหาดไทย โดยเป็นการพัฒนาระบบการบริการครบวงจร อาทิ การบริการ/การให้ข้อมูลทางออนไลน์ Call center (Multi-language) กระบวนการขอใบอนุญาตที่จะต้องมีการมีภาษาอังกฤษในรูปแบบฟอร์มด้วย รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการงานบริการ เช่น การตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น
(2) บุคลากร: เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการบริการประชาชนของบุคลากรในสังกัดกระทรวงมหาดไทยในระดับพื้นที่ เช่น กรมการปกครอง กรมที่ดิน เป็นต้น	▪ โครงการพัฒนาทักษะการบริการ โดยเฉพาะบุคลากรในระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบงานทะเบียน การรับเรื่องราวร้องทุกข์ในพื้นที่ที่ติดต่อกับจังหวัดชายแดนให้สามารถสื่อสารกับผู้รับบริการในแต่ละพื้นที่ได้ผ่านภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาต่างประเทศอื่นๆ
กลยุทธ์ที่ 2: การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน	
(1) การใกล้ชิดยกระดับข้อพิพาทในพื้นที่: ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศย่อมให้เกิดการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน น้ำ แร่ธาตุ ป่าไม้ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ภาครัฐจึงต้องมีกลไกรองรับกรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐ/ เอกชน กับประชาชนในพื้นที่ หรือ ระหว่างประชาชนกับ	▪ โครงการเตรียมความพร้อมบุคลากรด้านการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาท (1) พัฒนากลไกการระงับข้อพิพาทระดับชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่การค้า การลงทุนที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน (2) พัฒนานักสันติวิธีในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

แผนงาน	โครงการสำคัญ (Flagship Project)
ประชาชน (2) การสร้างความสงบสุขในสังคม โดยเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว นักลงทุน และผู้ประกอบการในระดับพื้นที่ให้มีความเชื่อมั่นในสวัสดิภาพและความปลอดภัยในการเดินทางมายังประเทศไทย	■ <u>โครงการพัฒนาอาสาสมัครภาคประชาชน</u> เพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ เช่น บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ แหล่งพักอาศัย แหล่งการค้า เพื่อจัด/ ลดพื้นที่เสี่ยงหรือปัญหาด้านอาชญากรรม

2. กลไกการขับเคลื่อน

กระทรวงมหาดไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015

การขับเคลื่อนการสร้างความพร้อมของกระทรวงมหาดไทยในการก้าวสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสามารถดำเนินการผ่าน 3 กลไกที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่

1. การจัดตั้งศูนย์ศึกษาและเตรียมความพร้อมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (เฉพาะกิจ)

หรือ AEC Pool โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักร่วมกับบุคลากรในสำนัก/ กองอื่นๆ ในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อทำหน้าที่ในระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของศูนย์ศึกษาและเตรียมความพร้อมฯ อาทิ การวางแผนและสร้างกลไกการนำกลยุทธ์การเตรียมความพร้อมของกระทรวงมหาดไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไปปฏิบัติ การศึกษาและจัดทำระบบข้อมูลสำคัญของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การประสานงานระหว่าง

ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย/ระหว่างกระทรวงและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ตลอดจนหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาและเตรียมความพร้อมฯ จะต้องทำงานร่วมกับเครือข่ายระดับกรม จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมกันวางแผนเชิงนโยบาย และการติดตามแนวโน้มสถานการณ์เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างใกล้ชิดและรอบด้าน

2. แผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกระทรวงมหาดไทย

จะเป็นการจัดทำโดยระดมความคิดเห็นจากตัวแทนส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยในการเตรียมความพร้อมองค์กร ทั้งด้านโครงสร้าง ระบบบริหารจัดการ ยุทธศาสตร์ และบุคลากร โดยมีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ ระยะเวลาดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบ และงบประมาณที่ชัดเจนในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2558

3. ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย ในภาพรวมของกระทรวง การเตรียมความพร้อมไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะได้รับการบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทยในฐานะเป้าหมายการพัฒนาขององค์กรที่สำคัญและท้าทาย ขณะที่ส่วนราชการระดับกรมจะต้องดำเนินการจัดทำ/ ปรับยุทธศาสตร์ของกรมให้มีความสอดคล้องกับระดับกระทรวงเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงานและพื้นที่ได้ โดยการเตรียมความพร้อมองค์กรภายใต้ยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทยจะเป็นการเตรียมพร้อมโดยพิจารณาถึงกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมๆ กันด้วย

ทั้งนี้ เพื่อให้การนำยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทยไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการติดตามและประเมินผลรายปีและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนเพื่อให้กระทรวงมหาดไทยสามารถนำข้อมูลผลการดำเนินงานมาใช้ในการปรับเปลี่ยนองค์กรได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. ประเทศไทยกับอาเซียน. สำนักงานรัฐมนตรี. 2554
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. *ดันASEAN Connectivity ชู 5 ยุทธศาสตร์เชื่อมเออีซี*. Retrieved December 15, 2010. from <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business>
- ชุติมา บุญยประภัทร. การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทยในปี พ.ศ. 2558. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ. 2550
- นิโลบล ปางลิลาศ. *เคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเข้าสู่ตลาดอาเซียนอย่างเสรี: โอกาสและผลกระทบต่อไทย*. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและพัฒนา (องค์การมหาชน). 2554
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. 2555
- สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. *เอกสารประกอบการบรรยายการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วันที่ 17 กันยายน 2554*. 2554
- ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ. *ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ใน 6 ปีข้างหน้า*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2552
- ASEAN Secretariat. *ASEAN Economic Community Blueprint*. Jakarta. 2008
- Michael G. Plummer and Chia Siow Yue. *Realization the ASEAN Economic Community A Comprehensive Assessment*. Institute of Southeast Asian Studies. Singapore. 2009
- Peter A. Petri, Michael G. Plummer and Fan Zhai. *The Economics of the ASEAN Economic Community*. 2010
- World Trade Organization. *Regional Trade Agreement*. Retrieved January 20, 2011. from http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm